

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko správní

Nezaměstnanost regionu
Hana Němečková

Bakalářská práce
2010

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Ústav ekonomiky a managementu
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Hana NĚMEČKOVÁ
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Management podniku - Management malých a středních podniků

Název tématu: Nezaměstnanost regionu

Zásady pro vypracování:

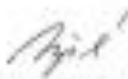
Obecně o nezaměstnanosti
Charakteristika mikroregionu Trutnovsko
Nezaměstnanost mikroregionu Trutnovsko
Analýza situace problematiky nezaměstnanosti v mikroregionu
Závěry a doporučení - návrhy řešení
Práce musí přinést nové poznatky a prokázat schopnost používat teoretické metody.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. JÍROVÁ, H.: *Trh práce a politika zaměstnanosti*, Praha: VŠE, 1999, 95 str., ISBN 80-7079-635-9
2. VLCEK, J. a kol.: *Ekonomie a ekonomika*. 2. vyd., Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2003, 512 str. ISBN 80-86395-45-6
3. BUCHTA, M.: *Mikroekonomie I. Vydání první*. Pardubice, Univerzita Pardubice 2004. 169 s. ISBN: 80-7194-663-X.
4. RUSMICOVÁ, L., SOUKUP, J.: *Makroekonomie - základní kurs*. Vydání 5. Praha, Melandrium 2002. 167 s. ISBN: 80-86175-24-3.
5. Deasler G.: *Human Resource Management - ninth edition*, New Jersey, Prentice Hall 2003, 558 s. ISBN: 0-13-045265-3
6. Dostupné na www stránkách : Český statistický úřad, Ministerstvo práce a sociálních věcí atd.

Vedoucí bakalářské práce: doc. Ing. Rašim Roudný, CSc.
Ústav ekonomiky a managementu
Datum zadání bakalářské práce: 29. června 2009
Termín odevzdání bakalářské práce: 30. dubna 2010

doc. Ing. Renata Hájková, Ph.D.
děkanka

L.S.

Ing. Klára Kádová, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 13. července 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 14. 6. 2010

Hana Němečková

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce doc.Ing.Radimu Roudnému,CSc. za cenné rady a odborné připomínky, kterými přispěl ke vzniku této bakalářské práce.

ANOTACE

Předmětem bakalářské práce „Nezaměstnanosti regionu“ je rozbor, porovnání a zhodnocení vývoje nezaměstnanosti v okrese Trutnov v letech 2008-2009, které byly ovlivněny ekonomickou krizí. První část je věnována teoretickému i praktickému pohledu na základní pojmy nezaměstnanosti s uvedením stručné charakteristiky trhu práce ČR a státní politiky zaměstnanosti. Další část je věnována okresu Trutnov, jeho základní charakteristice, analýze zaměstnanosti a nezaměstnanosti. Na konci práce je provedeno shrnutí problematiky a uvedeny návrhy, které by mohly napomoci ke snížení nezaměstnanosti ve vybraném okrese.

Klíčová slova:

Okres Trutnov, zaměstnanost, nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, trh práce, aktivní politika nezaměstnanosti

TITLE

Region unemployment

ANOTACE

The topic of bachelor's task is: Regional unemployment deals with unemployment in the region of Trutnov in the years 2008-2009 as a result of the global economic crisis. Its first part covers basic terminology generally used in regards to unemployment as well as its theoretical and practical aspects. It also gives a brief description of the job market in the Czech Republic, its specifics and the government unemployment policies. The next part focuses on employment and unemployment within the District of Trutnov. The third part summarises the above aspects and suggests solutions helping to reduce unemployment in the given district.

Keywords:

Trutnov district, employment, unemployment, unemployment rate, labour market, active policy of employment

OBSAH

ÚVOD	9
1 OBECNĚ O NEZAMĚŠTNANOSTI	11
1.1. NEZAMĚŠTNANOST	11
1.1.1 Rozdělení obyvatelstva dle ekonomického statusu	13
1.1.2 Měření nezaměstnanosti	15
1.1.3 Druhy nezaměstnanosti	17
1.2 DLOUHODOBÁ NEZAMĚŠTNANOSTI A JEJÍ DOPADY	20
1.2.1 Ekonomické dopady	21
1.2.2 Sociální dopady	21
1.3 TRH PRÁCE	22
1.3.1 Nabídka práce	22
1.3.2 Poptávka	24
1.3.3 Segmentace trhu práce	25
1.3.4 Rizikové skupiny obyvatel na trhu práce	26
1.4 STÁTNÍ POLITIKA ZAMĚŠTNANOSTI	27
1.4.1 Pasivní politika zaměstnanosti	28
1.4.2 Aktivní politika zaměstnanosti	28
1.4.3 Vymezení činnosti úřadu práce	30
2 VÝVOJ NEZAMĚŠTNANOSTI V ČR A KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	32
2.1 NEZAMĚŠTNANOST V ČR	32
2.1.1 Nezaměstnanost a HDP v krajích ČR	33
2.2 NEZAMĚŠTNANOST V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	34
3 CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA OKRESU	37
3.1 PŘÍRODNÍ A GEOGRAFICKÉ FAKTORY	37
3.2 DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNÍ FAKTORY	38
3.3 EKONOMICKÉ FAKTORY	39
3.4 SILNÉ STRÁNKY OKRESU	40
3.5 SLABÉ STRÁNKY OKRESU	41
4 ANALÝZA SITUACE NA TRHU PRÁCE V OKRESE TRUTNOV	42
4.1 ZAMĚŠTNANOST	42
4.1.1 Zaměstnanost u nejvýznamnějších zaměstnavatelů	43
4.1.2 Stav a vývoj volných pracovních míst	47
4.2 NEZAMĚŠTNANOST	51
4.2.1 Struktura nezaměstnaných	55
4.3 ANALÝZA PROBLÉMOVÝCH SKUPIN	60
4.3.1 Absolventi škol a mladiství:	60
4.3.2 Osoby se zdravotním postižením	61
4.3.3 Další problémové skupina na trhu práce	61

4.4	CIZINCI NA TRHU PRÁCE	62
4.5	SITUACE NEZAMĚSTNANOSTI V JEDNOTLIVÝCH MIKROREGIONECH	63
4.6	AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI (APZ)	66
4.6.1	Nástroje APZ	66
4.6.2	Výdaje na APZ v okrese	70
4.7	PROGNÓZA VÝVOJE TRHU PRÁCE V DALŠÍM OBDOBÍ	73
5	SHRNUTÍ SITUACE NA TRHU PRÁCE V OKRESE TRUTNOV	75
5.1	NÁVRHY A DOPORUČENÍ ŘEŠENÍ NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE	76
	ZÁVĚR	79
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	82
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	85
	SEZNAM OBRÁZKŮ	86
	SEZNAM TABULEK	87
	SEZNAM GRAFŮ	88

ÚVOD

Nezaměstnanost je významný a často diskutovaný ekonomický, politický a sociální problém, se kterým se potýkají mnohé evropské státy. I Česká republika v současnosti bojuje s relativně vysokou mírou dlouhodobé nezaměstnanosti. Z historických, ekonomických a geografických důvodů se nezaměstnanost týká různých regionů rozdílnou mírou. V rámci České republiky jsou na jedné straně regiony s nízkou nezaměstnaností, na straně druhé však i regiony nezaměstnaností značně postižené. Jedním z regionů, které jsou postiženy relativně vysokou mírou nezaměstnanosti je právě okres Trutnov.

Problém nezaměstnanosti v okrese Trutnov mě zajímá nejen jako občanku Trutnova, ale také se mě dotýká osobně. V mé rodině a mezi mými přáteli se vyskytují lidé, kteří nezaměstnaní byli nebo stále jsou. Proto jsem se rozhodla věnovat se této problematice blíže, snažit se odhalit její příčiny a navrhnout možná opatření, která by vedla ke zlepšení dané situace.

Práce je rozdělena do pěti kapitol. V **první kapitole** objasňuji základní pojmy z oblasti nezaměstnanosti a trhu práce. Dále se věnuji státní politice zaměstnanosti a zejména nástrojům aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti, vymezuji činnosti úřadu práce. V **druhé kapitole** na základě statistických údajů popisují současný stav nezaměstnanosti v ČR a v rámci Královehradeckého kraje, jehož je okres Trutnov součástí. V **třetí kapitole** se již zabývám charakteristikou okresu Trutnov, nejprve popisují faktory, které mají dopad na pracovní trh a nezaměstnanost v okrese a to faktory geografické, demografické, sociální a ekonomické, současně definují slabé a silné stránky okresu. **Čtvrtá kapitola** je stěžejní částí mé práce. Soustředím se zde nejprve na analýzu zaměstnanosti, popisují situaci u největších zaměstnavatelů v okrese a strukturu volných pracovních míst (VPM). Dále pak analyzuji vývoj nezaměstnanosti a to podle věkových skupin, kvalifikace a délky evidence. Součástí je i rozbor dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech. Dále analyzuji ohrožené skupiny obyvatelstva a nástroje, které Úřad práce v Trutnově využívá pro podporu jejich zaměstnanosti. Následuje prognóza vývoje na trhu práce v dalším období. V poslední, **páté kapitole**, shrnuji své poznatky, komentuji provázanost ekonomické situace v okrese a nezaměstnanosti, hodnotím uplatňovanou APZ na úřadů práce a navrhuji opatření, která by mohla vést ke snížení míry nezaměstnanosti.

První část práce je zpracována převážně z odborné literatury zabývající se problematikou nezaměstnanosti, metodou literárního průzkumu, tedy srovnávání daného problému v jednotlivých literaturách. Další části byly zpracovány induktivním způsobem, jehož hlavními zdroji byli interní dokumenty a statistiky z Úřadu práce v Trutnově, které byly dostupné na serveru Ministerstva práce a sociálních věcí. Dalším zdrojem informací byly stránky Českého statistického úřadu, kde jsem zjišťovala obecné informace, které se týkají zmíněného okresu. Statistické údaje získané z těchto zdrojů sem dále zpracovávala do přehledných tabulek a grafů.

Cílem této bakalářské práce je obecně popsat problematiku nezaměstnanosti, analyzovat stav nezaměstnanosti okresu Trutnov, identifikovat příčiny a navrhnout možná řešení.

1 OBECNĚ O NEZAMĚSTNANOSTI

1.1. Nezaměstnanost

Na nezaměstnanost lze nahlížet, jako na projev poruch trhu práce, kdy z určitých příčin na trhu práce existují lidé, kteří mohou a chtějí pracovat, ale zároveň není nikdo, kdo by je zaměstnal.¹

Je nutno poznamenat, že nezaměstnanost není považována za vážný ekonomický, ale ani za sociální problém, pokud se nestává *masovou*. Obvykle se vychází z faktu, že samotná existence nezaměstnanosti je vlastně přirozeným fenoménem a atributem svobodné společnosti, založené na tržním mechanismu a demokracii. Její existence primárně vyplývá a je ospravedlněna potřebami:²

- *pohybu ekonomiky*, který si vyžaduje i odpovídající pohyb pracovníků, což je spojeno s určitým časem, v kterém se oba pohyby vzájemně přizpůsobují
- *svobodné volby osob*, jejich svobodného rozhodování o tom, zda přijmou zaměstnání, nebo zda budou existenčně závislé na jiných příjmech než na příjmech realizovaných na trhu práce, zejména na různých dávkách sociálního státu, podporách od charitativních organizací nebo ze strany rodiny, či na příjmech z činnosti v neformální ekonomice

Pokud se však nezaměstnanost stává **masovou** a doba trvání jednotlivých případů nezaměstnanosti se prodlužuje, dostává se nezaměstnanost do centra pozornosti nejen těch, kdo ztrácejí práci, ale i do centra pozornosti celé společnosti a jejích státních a polických institucí. Masová nezaměstnanost vytváří pro společnost i pro vládu vážné problémy *finančního* (náklady na nezbytnou podporu vzrůstajícího počtu osob bez příjmu za zaměstnání), *organizačního* (potřeba rozsáhlého a byrokratizovaného aparátu služeb zaměstnanosti) a *politického charakteru* (ohrožení sociálního smíru, což v případě postkomunistických zemí znamená i ohrožení probíhajících sociálních a ekonomických reforem).³

---

1 MACH, Miloš. *Makroekonomie II pro magisterská (inženýrské) studium*, str.15

2 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, str.10-11

3 MAREŠ, P., *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Str.11

Nezaměstnanost sebou přináší důsledky jak ekonomické, kdy při vysoké nezaměstnanosti dochází k plýtvání zdrojů, pracuje méně lidí a ekonomika nevyrábí takové množství výrobků a služeb, jakých je schopna, čímž dochází k velkým finančním ztrátám, tak sociální, které mají vliv na psychický stav lidí a problémy nejen rodinné, ale přirozená míra nezaměstnanosti i celospolečenské. Nezaměstnanost není rovnoměrně rozložená, postihuje hlavně zemědělské oblasti a oblasti se zaměřením na těžký průmysl.⁴

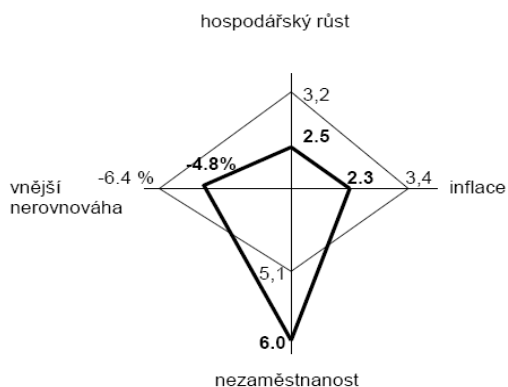
Cílem vlády jakékoli země je, aby byla nízká nezaměstnanost, ale zároveň aby rostlo HDP, aby byla nízká inflace, aby nebyl příliš velký schodek platební bilance. Všechny uvedené makroekonomické veličiny spolu úzce souvisí a vzájemně se ovlivňují (nelze sledovat celkový produkt aniž bychom znali míru inflace, která ukazuje míru znehodnocování peněz pomocí kterých HDP měříme, nelze jásat nad růstem HDP pokud víme, že nám rapidně vzrůstá zahraniční zadluženost a nerovnováha obchodní bilance atd.). Toto všechno nám hodnotí národní hospodářství. Jak, ale rozhodnout, jestli jsme na tom jako země lépe, když nezaměstnanost klesla a současně vzrostla inflace? Proto byl vytvořen graf, kterému se říká **magický čtyřúhelník**, který hodnotí souhrnně čtyři nejdůležitější, výše uvedené, makroekonomické ukazatele. Magický se mu říká proto, že zlepšení jednoho vrcholu čtyřúhelníka vede většinou ke zhoršení jiného vrcholu. Naplnění všech čtyř ukazatelů tedy není možné, pokud selepší dva z těchto ukazatelů, druhé dva se zhorší.

- protiklady : inflace vs. míra nezaměstnanosti, inflace vs. ukazatel tempa růstu ekonomiky
- hodnocení magického čtyřúhelníku je závislé na jeho ploše. Čím je plocha větší, tím je makroekonomická situace země příznivější. Jako příklad uvádím magický čtyřúhelník za rok 2006.

---

4 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, str. 11

GRAF 1: Magický čtyřúhelník za rok 2006.

5

Zdroj: Dostupný z URL: <http://kaleidoskop.unas.cz/skola/MAC.doc>

1.1.1 Rozdělení obyvatelstva dle ekonomického statusu

V České republice můžeme obyvatelstvo, počínaje nabytím 15-ti let, rozdělit na:

SCHÉMA 1: Obyvatelstvo dle ekonomického statusu.

Zdroj: vlastní

- I. **zaměstnaní**, mezi které jsou řazeni lidé, kteří jsou v pracovně-právním poměru či osoby samostatně výdělečně činné (tj. osoby, které mají příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků či příjmy z podnikatelské nebo samostatně výdělečné činnosti).⁶

5 **JÍROVÁ, H.** *Trh práce a politika zaměstnanosti*, str 18

6 **Nezaměstnanost** [on-line],[cit.2010-03-26]. Dostupná URL:<http://www.ecorp.euweb.cz/>

„Zaměstnaný je ten, kdo vykonává jakékoliv placené zaměstnání nebo sebezaměstnání.“⁷

II. **nezaměstnaní** - tato skupina obyvatelstva (podle metodiky ILO – International Labour organisation) zahrnuje osoby, které dosáhly minimálně 15 let a splňují tři podmínky:

- nejsou zaměstnání,
- práci aktivně hledají,
- a jsou schopni do práce, kdykoliv nastoupit (nejpozději do 14 dnů).

V praxi se jedná o osoby, které jsou vedeny na úřadu práce, tzv. *registrovaní nezaměstnaní*. Tyto osoby nemají pracovní poměr ani nejsou samostatně výdělečně činní a kteří požádali příslušný úřad práce o zprostředkování vhodného zaměstnání.

III. **Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo** představují osoby, které jsou nezaměstnané a nejsou ekonomicky aktivní. Jedná se tedy o ženy v domácnosti, studenty, invalidy, penzisty atd.⁸

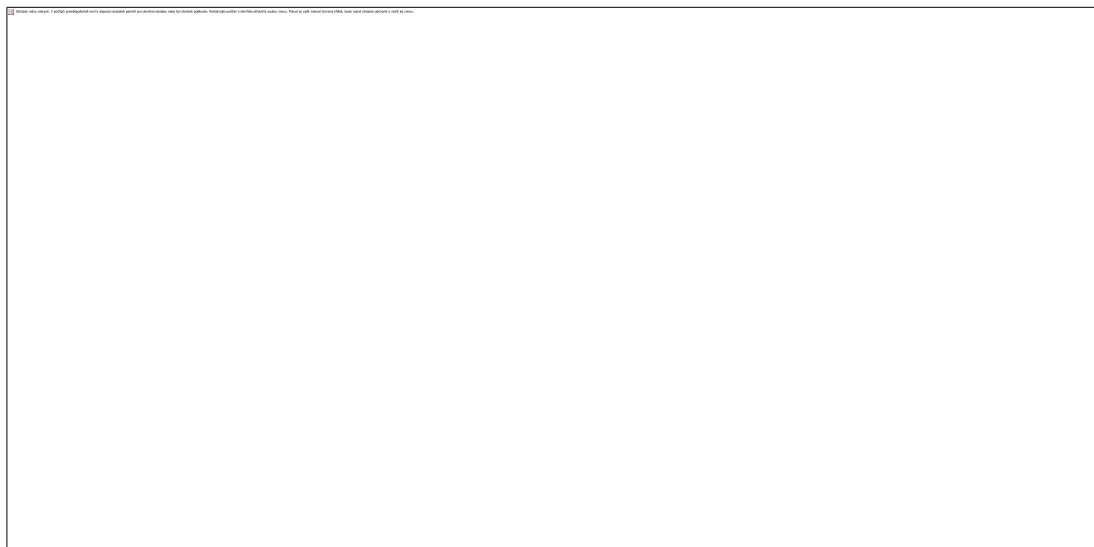
Podle výsledků výběrového šetření vzrostla republiková populace mezi 4. čtvrtletím 2006 a 4. čtvrtletím minulého roku téměř o čtvrt miliónu osob (245 tis.) Počet zaměstnaných se ve stejném období zvýšil o necelých 66 tis. a počet nezaměstnaných o téměř 46 tis. osob. V relativním vyjádření však dosáhl přírůstek počtu nezaměstnaných 13,5%, zatímco počet osob se zaměstnáním se zvýšil pouze o něco více než jedno procento.

Absolutně nejvíce vzrostl počet neaktivních v produktivním a poproduktivním věku. Přírůstek této kategorie ekonomického postavení představoval téměř polovinu nárůstu celé populace, za tři roky o 122 tis.

---

7 **BROŽOVÁ, D.** *Společenské souvislosti na trhu práce*. Str.77

8 **Nezaměstnanost** [on-line], [cit.2010-03-26]. Dostupná URL :<http://www.ecorp.euweb.cz/>

TABULKA 1: *Vývoj populace ČR podle ekonomického postavení 2006-2009*

Na strukturu ekonomického postavení obyvatelstva významně působí kromě přirozeného posunu ve věkové skladbě populace sociální a ekonomické faktory. Jedná se v první řadě o růst nezaměstnanosti v roce 2009, zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu a prodlužování délky vzdělávání. Všechny tyto vlivy se promítají v podílu počtu zaměstnaných na celkové populaci republiky (včetně dětské složky). **Jednoznačně nejvíce vzrostla skupina neaktivních osob z důvodu pobírání důchodu.** Jedná se o osoby, které již nepracovaly a ani aktivně další práci nehledaly. Jejich počet se v průběhu tří let zvýšil o více než 158 tis., což je více než celkový nárůst všech neaktivních v produktivním a poproduktivním věku. Vysoký přírůstek neaktivních důchodců se přitom projevil i v minulém roce. Ve sledovaném období vzrostla i druhá nejčetnější skupina neaktivních **z důvodu vzdělávání.** Celkový přírůstek mladých ve vzdělávacím procesu byl podstatně nižší než přírůstek počtu důchodců, když se v minulém roce jejich počet dokonce meziročně snížil o více než 21 tis.⁹

1.1.2 Měření nezaměstnanosti

K měření nezaměstnanosti se používá **ukazatel míry nezaměstnanosti**. Vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkovém počtu pracovních sil (celkovém počtu ekonomicky

---

9 *Vývoj počtu ekonomicky neaktivních obyvatel ČR v letech 2006 až 2009* [on-line], [cit.2010-04-02]. Dostupný na URL:< <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/76C0003883D5>>.

aktivního obyvatelstva). Uvádí se v procentech a je významnou makroekonomickou veličinou. Existují dva způsoby měření nezaměstnanosti:

SCHÉMA 2: Způsoby měření nezaměstnanosti.

Rozdíl v nich je ve zjišťování a metodice.

- **Obecná míra nezaměstnanosti** – je podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle, tzn. součtu všech zaměstnaných a nezaměstnaných. Tuto míru používá k výpočtu Český statistický úřad na základě výběrového šetření pracovních sil. Tato metodika je využívána hlavně pro mezinárodní srovnání.
- **Registrovaná míra nezaměstnanosti** – u této míry nezaměstnanosti došlo k 1. 7. 2004 ke změně výpočtu. Dříve se registrovaná míra nezaměstnanosti počítala z celkového počtu uchazečů o zaměstnání, kteří byli v evidenci úřadu práce a z počtu zaměstnaných v národním hospodářství.

Ke změně metodiky výpočtu registrované míry nezaměstnanosti došlo především proto, že Česká republika se stala členem Evropské unie a měla by tedy při výpočtu zahrnovat i případné uchazeče z těchto zemí, a dále bylo snahou dosáhnout lepšího srovnání míry nezaměstnanosti s ostatními členskými zeměmi.¹⁰

---

10 *MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU* [on-line], [cit.2010-03-26]. Dostupný na URL:< www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf >.

VZOREC 1: *Nová definice výpočtu registrované míry nezaměstnanosti:*

$$u = \frac{U}{L} * 100$$

kde u = míra nezaměstnanosti

U = počet nezaměstnaných (dosažitelní uchazeči o zaměstnání evidovaní na ÚP)

L = pracovní síla (zaměstnaní + nezaměstnaní)

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl nezaměstnaných na celkovém počtu pracovních sil (celkovém počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva).

Míra registrované nezaměstnanosti k 28. 2. 2010 vzrostla na 9,9 %. Na tomto růstu se podílel pokračující vliv hospodářské recese.¹¹

Klíčovým pojmem v problematice nezaměstnanosti se stala *přirozená míra nezaměstnanosti*. Je to nejnížší udržitelná míra nezaměstnanosti a nejvyšší udržitelná míra zaměstnanosti. Určitá míra nezaměstnanosti je přirozenou součástí každého trhu. Přirozená míra nezaměstnanosti se pohybuje okolo 2-4 %. Nulové nezaměstnanosti dosáhnout nejde, protože vždy bude existovat pohyb pracovníků v rámci trhu práce (frikční a strukturální nezaměstnanost). Nulová nezaměstnanost (plná zaměstnanost) by nastala v případě, že by ekonomika dosahovala potencionálního produktu a to by bylo možné jen v podmínkách dokonale konkurenčního trhu.

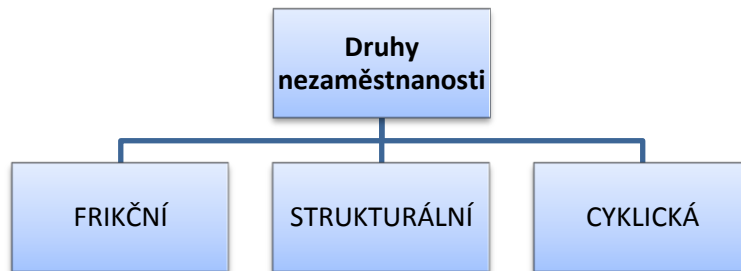
1.1.3 Druhy nezaměstnanosti

Podle J.M. Keynesa, anglického ekonoma, můžeme rozlišit tři hlavní typy nezaměstnanosti:¹²

---

11 *V únoru další vzestup nezaměstnanosti.* [on-line], [cit.2010-03-31]. Dostupný na URL: <http://www.spcr.cz/statistika/nezamestnanost.htm>

12 ŠIMEK, M.. *Trh práce*,. Str. 75 .

SCHÉMA 3: *Druhy nezaměstnanosti*

Zdroj: vlastní

Frikční nezaměstnanost

Vyskytuje se na trhu práce v každém okamžiku, protože mezi pracovními místy dochází běžně k přesunům osob. Jedná se o dobu mezi opuštěním pracovního místa a najitím si nového. V případě osob, které nově vstupují na trh práce jde o dobu, v níž nacházejí své první zaměstnaní. Patří sem také lidé, kteří čekají na lepší nabídku, chtějí si vybírat, prověřují informace a jednotlivé nabídky.¹³ Frikční nezaměstnanost je pro ekonomiku přínosem, jelikož může vytvářet konkurenci na pracovním trhu (snaha firem najít nevhodnějšího pracovníka na danou pozici). Frikční nezaměstnanost je v jednotlivých zemích a regionech odlišná, může se pohybovat v rozmezí 1-2%.¹⁴

Strukturální nezaměstnanost

Strukturální nezaměstnanost souvisí s nesouladem mezi nabídkou práce a poptávkou po pracovnících a to mezi kvalifikačními požadavky volných pracovních míst a pracovních sil na určitém území¹⁵. Strukturální změny probíhají neustále, mění se struktura poptávky po práci, a proto musí velká část pracovníků získat novou kvalifikaci a rekvalifikovat se. Avšak může docházet i k regionálním nesrovnalostem, nerovnováze a

---

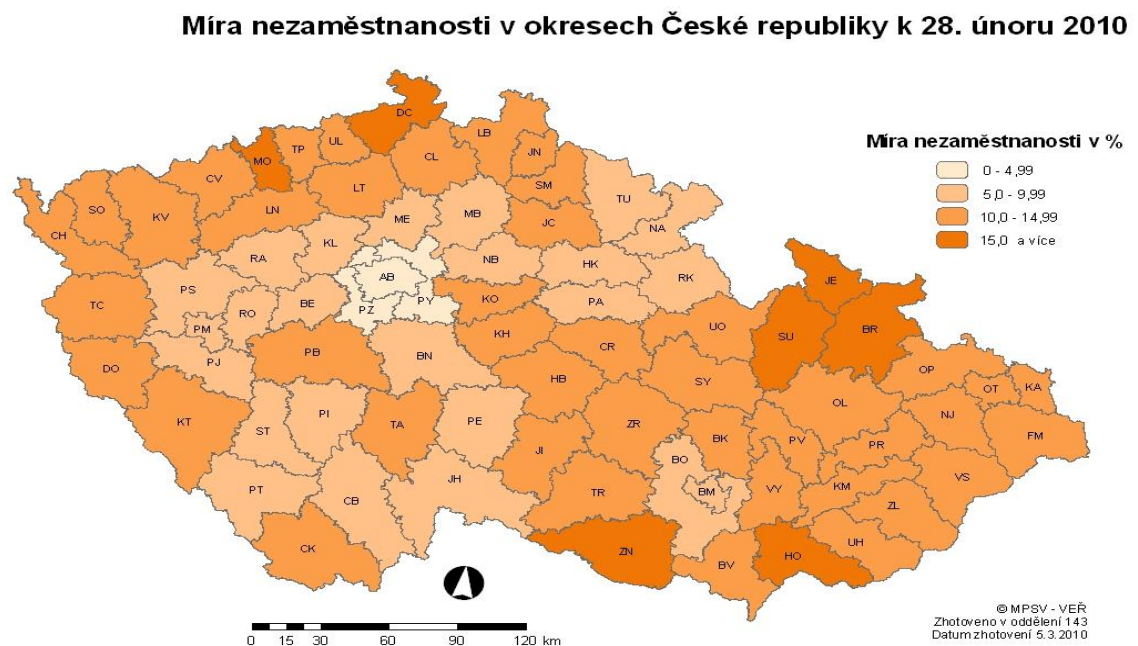
13 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Str. 17-25

14 *Nezaměstnanost*. [on-line], [cit.2009-02-01]. ISSN Dostupný na URL: <<http://www.euroekonom.cz/ekonomie-clanky.php?type=lekce10>>.

15 **Business.center.cz**. Pojmový slovník. *Strukturální nezaměstnanost*. Dostupný na [www: http://business.center.cz/business/pojmy/p1658_strukturalniezamestnanost.aspx](http://business.center.cz/business/pojmy/p1658_strukturalniezamestnanost.aspx)

nezaměstnanosti na jednotlivých regionálních trzích.¹⁶ Strukturální nezaměstnanost způsobuje velké rozdíly v míře nezaměstnanosti na jednotlivých regionálních trzích. Důkazem tohoto tvrzení může být tato mapa, která znázorňuje míru nezaměstnanosti v jednotlivých okresech k 28. únoru 2010:¹⁷

OBRÁZEK 1: *Míra nezaměstnanosti v okresech ČR k 28.únoru 2010*

Zdroj: *Statistiky nezaměstnanosti*. dostupný na: <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>.

Cyklická a sezónní nezaměstnanost

Cyklická nezaměstnanost je taková, která převyšuje přirozenou míru nezaměstnanosti. Souvisí s ekonomickým cyklem a při poklesu výkonnosti ekonomiky má tato nezaměstnanost rostoucí tendenci.¹⁸ Je to tzv. nezaměstnanost z nedostatečné poptávky, která se zvyšuje v období hospodářské recese, kdy klesá poptávka po vyrobeném produktu a roste nezaměstnanost. Naopak při ekonomickém růstu je nezaměstnanost potlačována.¹⁹

Sezónní nezaměstnanost souvisí s tím, že některé subjekty mají práci pouze v určitém ročním období (např. v zemědělství, lesnictví, stavebnictví, turismus...).

16 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Str. 17- 25

17 *Statistiky nezaměstnanosti*. <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>.

18 MACH, Miloš. *Makroekonomie II pro magisterská (inženýrská)*. Str. 45

19 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Str.17-25

Mezi další významná členění nezaměstnanosti patří členění na dobrovolnou a nedobrovolnou nezaměstnanost. **Dobrovolně nezaměstnaný** je ten, kdo neakceptuje nabízenou mzdu a hledá si lépe ohodnocené místo. Má možnost a je i ochoten pracovat, ale ne při dané (pro něj nízké) mzdě. **Nedobrovolně nezaměstnaní** si práci hledají a jsou ochotni pracovat i za nižší mzdu, než která převládá na trhu práce, ale nejsou si schopni práci obstarat.²⁰

Mareš dále rozlišuje nezaměstnanost, skrytou, neúplnou a nepravou.

Při **skryté nezaměstnanosti**, lidé nemají práci, nehledají ji a ani nejsou registrováni na úřadu práce. (např. ženy na mateřské, v domácnosti, lidé na rekvalifikaci.....) Do tzv. **neúplné nezaměstnanosti** patří lidé, kteří musí akceptovat práci na snížený úvazek nebo práci mimo jejich schopnosti a kvalifikaci. **Nepravá nezaměstnanost znamená**, že osoby jsou sice evidováni na úřadu práce, ale práci nehledají nebo ji odmítají. Raději jsou na různých sociálních podporách nebo pracují v šedé ekonomice.

1.2 Dlouhodobá nezaměstnanosti a její dopady

Dlouhodobá nezaměstnanost

Mezinárodní organizace práce (ILO) definuje dlouhodobou nezaměstnanost jako nezaměstnanost delší než 12 měsíců a takto ji chápe i Eurostat. Podle Ministerstva práce a sociálních věcí ČR byli do konce roku 2008 za dlouhodobě nezaměstnané považováni ti, kteří byli bez zaměstnání déle než 6 měsíců. Od 1.1.2009 je u nás v důsledku novelizace zákona o zaměstnanosti za dlouhodobou nezaměstnanost považována již nezaměstnanost delší než 5 měsíců.

„Délku trvání nezaměstnanosti prodlužují krátkodobá nepružnost trhu práce (na straně nezaměstnaných nedostatek informací o možnostech uplatnění na trhu práce), rozdíl mezi strukturou poptávky a nabídky práce (na straně nezaměstnaných absence dovedností a vědomostí, které jsou pro nabízená místa požadovány) a dlouhodobá nepružnost trhu

---

20 FUCHS, K., TULEJA, P., *Základy ekonomie*, Str. 138-139

práce (na straně nezaměstnaných neochota k profesní či prostorové mobilitě a překážky, které se této mobilitě staví do cesty).²¹

1.2.1 Ekonomické dopady

Z ekonomického hlediska je nezaměstnanost přirozeným jevem. V ekonomické teorii se s ní fakticky počítá. Je pouze důležité sledovat, jak je nezaměstnanost vysoká, zda to odpovídá aktuálnímu stavu hospodářství a zda nedochází k nějakým nepatřičným deformacím či výkyvům, které nejsou žádoucí. Dopad nezaměstnanosti na ekonomickou sféru je rozhodně ten, že společnost jako celek ztrácí statky a služby, které by mohli potenciální zaměstnaní lidé vyrobit. Dalším ekonomickým dopadem je výplata a náklady na nezaměstnanost jako takovou. Státní kasa je zatížena sociálními dávkami, podporou v nezaměstnanosti, náklady na rekvalifikaci a výdaji na pracovní úřady obecně. To vše je ekonomickým dopadem nezaměstnanosti na ekonomiku jako takovou.²²

1.2.2 Sociální dopady

Na druhé straně stojí neekonomické dopady. Právě nezaměstnanost totiž více než jakýkoliv jiný makroekonomický ukazatel působí na psychiku i faktický stav lidí nejvíce. S nezaměstnaností je spojen pokles životní úrovně celé rodiny nezaměstnaného. S tím spojený stres, problémy, zdravotní potíže a následně útěk od všedních starostí, který se může v krajních případech projevit až alkoholismem či kriminalitou. Dalším důsledkem dlouhodobé nezaměstnanosti je ztráta způsobilosti a kvalifikace. Z toho jasně vyplývá, že dopady, které nezaměstnanost má jsou velmi odvislé od doby, po kterou trvá. Čím delší nezaměstnanost, tím větší a závažnější dopady. Speciální případ jsou absolventi škol. U těch je velmi nutné nalézt odpovídající zaměstnání v krátkém intervalu, jinak jejich způsobilost, kvalifikace a znalosti přicházejí v niveč a absolvent nezíská potřebné návyky a tím ztrácí v budoucnu i svou cenu na pracovním trhu.²³

---

21 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*, Str. 24

22 *Ekonomické a sociální dopady nezaměstnanosti*. [on-line], [cit.2010-03-28]. Dostupný na URL: <http://m.usporim.webnode.cz/products/ekonomicke-a-socialnidopadynezamestnanosti/productscbm>

23 *Ekonomické a sociální dopady nezaměstnanosti*. [on-line], [cit.2010-03-28]. Dostupný na URL: <http://m.usporim.webnode.cz/products/ekonomicke-a-socialni-dopadynezamestnanosti/produtscbm>

1.3 Trh práce

Trh práce řadí ekonomická teorie mezi trhy výrobních faktorů. Na trhu práce se stejně jako na trhu výrobků a služeb, či jiných trzích, setkává nabídka s poptávkou. Domácnosti na trh práce vstupují a nabízejí práci, tedy svou pracovní sílu, firmy jsou subjekty, které práci poptávají. Tento střet tvoří rovnováhu na trhu. Průsečíkem těchto dvou křivek je určena rovnovážná mzda a rovnovážné množství práce. Pokud dojde k nesouladu mezi nabídkou práce a poptávkou po práci, vzniká nezaměstnanost.

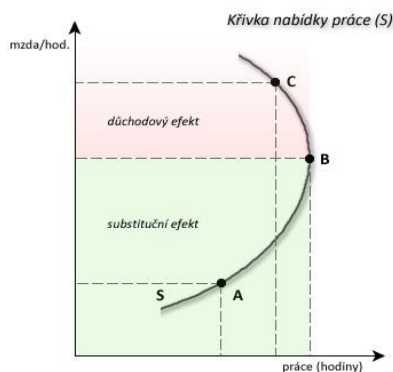
1.3.1 Nabídka práce

Nabídka práce je tvořena jedinci (domácnostmi). Efekt vynaložené práce je mzda, tedy peněžní ocenění vykonané práce. Domácnosti jsou pak ochotny pracovat, když efekt plynoucí z výkonu práce je větší než náklady práce, a zvyšovat nabídku práce až do vyrovnání obou ukazatelů. Rozhodování domácností na trhu práce je založeno na poměrování nákladů při konání práce s vyšší mzdy za práci a kolik statků či služeb si zadanou mzdu můžou koupit. Jedinci si tak dobrovolně určují poměr mezi volným časem a prací.

Růst mzdové sazby vyvolává dva efekty - důchodový a substituční, které tvoří **individuální nabídku**. Jednotlivec je zde motivován ke zvýšení nabízené práce, ale současně chce dopřát více volného času. Efekty tedy působí proti sobě a jejich vliv je závislý na preferencích jednotlivců.

- **důchodový efekt** znamená, že jednotlivec při vyšší mzdě sníží nabízené množství práce. S růstem mzdy roste důchod a jednotlivec si může „nakupovat“ více volného času. Převládá při vysokých mzdách.
- **substituční efekt** znamená, že jednotlivec při vyšší mzdě nabízí více práce, tedy nahrazuje (substituuje) volný čas prací, protože předpokládá, že zvýšení mezd je dočasné a v budoucnu si nyníjší ztrátu volného času vynahradí.

GRAF 2: *Křivka nabídky práce*

Zdroj: Dostupné z <http://munio.cz/weblog/img/>

Průběh křivky nabídky práce je odvozen pomocí důchodového a substitučního efektu. Horizontální osa znázorňuje množství nabízené práce (L) a osa vertikální znázorňuje mzdovou sazbu (w).²⁴

Celkový efekt růstu mzdové sazby závisí na tom, který z výše uvedených efektů převáží. Pokud efekt substituční, pak s růstem mzdové sazby poroste ochota pracovat. Přebíhá-li ovšem efekt důchodový, pak růst mzdové sazby způsobí pokles ochoty pracovat. Přebaha toho či onoho efektu závisí na tom, jak spotřebitel vnímá změnu mzdové sazby, čili zda je změna mzdové sazby vnímána jako dočasná nebo trvalá.

Je-li zvýšení mzdové sazby vnímáno jako dočasné, spotřebitelé to chápou jako příležitost zvýšit svůj příjem, a proto jsou ochotni v současnosti pracovat více, protože očekávají budoucí pokles reálné mzdy. Pokud je však zvýšení mzdy vnímáno jako trvalá změna, pak je velmi pravděpodobné, že od určité výše začne převažovat efekt důchodový a to znamená, že příležitost vydělat více je rozložena do více časových období, čili současný růst mzdové sazby nemusí vůbec motivovat k většímu pracovnímu úsilí nebo jej může dokonce snižovat.²⁵

Agregátní nabídku práce můžeme chápat jako součet mnoha individuálních nabídek i mnoha substitučních a důchodových efektů. Je málo citlivá na výši průměrné reálné mzdy. Protože se mnoho protichůdných efektů vypořádá, křivka agregátní nabídky práce se blíží vertikále.

Uvedla jsem, že nabídka práce je uvedena tím, jak jednotlivci volí mezi prací (a spotřebou) a volným časem. Mezi další **determinanty nabídky práce** můžeme zařadit *kvalitu, počet a věkovou strukturu pracovní síly, majetek jedince, úroková sazba, úrovně a míry růstu ekonomické produkce*, dále pak na *velikosti populace*. Kvalita práce je pak ovlivněna faktory, jako například *úroveň dosaženého vzdělání, dovednostech a zdravotním stavu pracovní síly*.

---

24 HOŘEJŠÍ, B. a kol. *Mikroekonomie*, Str. 74

25 HEDIA, V., MUSIL, P.: *Praktikum makroekonomie*. 1. Str. 54

1.3.2 Poptávka

Poptávka po práci je určena příjmem z mezního produktu práce. Firmy jsou pak ochotny zvyšovat poptávku po práci tak dlouho, dokud nedojde k vyrovnání mezních nákladů práce s příjmem z mezního produktu práce. Dojde-li k rovnosti, nemají již firmy zájem o dodatečné jednotky práce. Poptávka po práci je závislá zejména na výši mzdové sazby. Z tohoto hlediska se potom mezní náklady práce rovnají mzdové sazbě a firmy zvyšují poptávku po práci až do okamžiku vyrovnání příjmu z mezního produktu práce s mzdovou sazbou.²⁶

Nejdůležitější faktory, které ovlivňují poptávku po práci jsou :

- **cena práce** (mzdové sazby), která způsobuje posun po křivce poptávky po práci.
- **ceny ostatních vstupů**
- **poptávka po produkci vyráběné danou firmou**, úroveň technologie (čím vyšší úroveň technologie, tím vyšší poptávky po práci a naopak), počet kooperujících vstupů (vyšší vybavenost kapitálem vede k růstu mezního produktu práce a poptávce po práci). Tyto faktory způsobují posun křivky poptávky.
- **očekávané budoucí tržby**
- **produktivita práce ...**

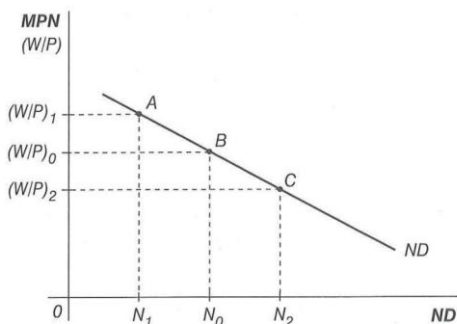
Firmy se snaží o maximalizaci zisku, proto poptávají množství práce ve výši, která jim to umožní. Firma bude zvyšovat množství práce, až se mezní produkt práce bude rovnat mezním nákladům po práci (v tomto bodu maximalizuje zisk)²⁷. Křivku poptávky po práci nám znázorňuje následující zobrazení.

---

26 FUCHS, K., TULEJA, P., Makroekonomie, str.136

27 HOLMAN, Robert. *Makroekonomie*. 1. Str. 24

GRAF 3: *Poptávka po práci*

Zdroj: *Nabídka práce*, Dostupné z http://munio.cz/weblog/img/nabidka_prace.jpg

Poptávka po práci je odvozena produkční funkcí²⁸. Ta vyjadřuje závislost reálné mzdy na množství produkce. Horizontální osa znázorňuje množství poptávané práce (ND) a osa vertikální znázorňuje mezní produkt práce (MPN) a reálnou mzdovou sazbu (W/P).

V případě růstu reálné mzdové sazby firmy snižují poptávané množství práce a v případě, že reálná mzdová sazba klesá, firmy naopak poptávají vyšší množství práce (roste produkce a klesá nezaměstnanost).²⁹

Nejvýznamnějšími faktory ovlivňujícími přijetí zaměstnance do zaměstnání jsou: jeho dosažené vzdělání, odborné znalosti, schopnosti a dovednosti.

1.3.3 Segmentace trhu práce

Jednou z důležitých charakteristik trhu práce je fakt, že v praxi neexistuje jeden ucelený trh. Trh práce se dělí z hlediska profesního na trh primární a sekundární, dle lokality na interní a externí a nakonec dle povahy na formální a neformální.³⁰

Primární a sekundární trh práce

Na *primárním trhu* se soustředí výhodnější pracovní příležitosti s vyšší prestiž, možností profesionálního růstu a lepší pracovní podmínky. Je snazší si zde zvýšit kvalifikaci, a tím si posílit stabilitu či růst svého postavení.

28 HOLMAN, Robert. *Makroekonomie*. Str.45

29 MACH, Miloš. *Makroekonomie II pro magisterská (inženýrské) studium*, str. 43

30 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Str. 151

Sekundární trh je charakterizován pracovními místy s nižší prestiží a o profesionálním růstu se zde nedá hovořit. Pracovníci na tomto trhu jsou častěji nezaměstnaní, ale na druhé straně je zde snazší získat nové zaměstnání, než na primárním trhu. Tento trh je dále charakterizován nižšími mzdovými sazbami a vysokou fluktuací.

Interní a externí trh práce

V tomto případě se nejedná o trh v pravém slova smyslu, neboť na něm dochází k rozmístování pracovníků za pomoci administrativních pravidel a mechanismů směřujících k více či méně jasně definovaným cílům. Interní trh existuje uvnitř jednotlivých firem, kde dochází pouze k přemístování pracovníků na jiné pracovní pozice, aniž by byli propuštěni.

Na *externím trhu* práce se setkávají pracovníci, nabízející svoji pracovní sílu a kvalifikaci, s firmami nabízející volná pracovní místa.³¹

Formální a neformální trh práce

Za *formální trh práce* je považován trh oficiálních pracovních příležitostí, který je kontrolovaný společenskými institucemi, které slouží k jeho regulaci.

Naproti *neformální trh práce* je většinou mimo kontrolu těchto institucí a vedle aktivit řazených obvykle do tzv. šedé či černé ekonomiky (různé formy nelegálního podnikání) se týká i samozásobitelství a domácích prací. V poslední době získává neformální trh práce stále větších rozměrů, neboť přibývá práce „na černo“, tento trend silně podporují zahraniční pracovníci bez pracovního povolení.³²

1.3.4 Rizikové skupiny obyvatel na trhu práce

Na trhu práce se vyskytují i skupiny obyvatel, které mají nějakým způsobem ztížený přístup k zaměstnání, zejména pak jeho získání. Jsou z různých důvodů omezeni. Jedná se o tyto skupiny obyvatel:

- absolventi škol a mladiství
- uchazeči o zaměstnání nad 50 let věku
- fyzické osoby pečující o dítě do 15 let věku

---

31 JÍROVÁ, H. *Trh práce a politika zaměstnanosti*. Str.87

32 MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Str. 65

- dlouhodobě evidovaní uchazeči na ÚP
- osoby společensky nepřizpůsobené

Úřady práce mohou použít až polovinu prostředků vyčleněných na aktivní politiku zaměstnanosti na opatření pro tu skupinu uchazečů, kterou vyhodnotí jako nejrizikovější na příslušném regionálním trhu práce. Toto rozhodnutí je plně v kompetenci příslušného úřadu práce.

1.4 Státní politika zaměstnanosti

Příslušnou legislativou je zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti. Jejím cílem je dosažení co nejpříznivějšího vývoje zaměstnanosti, ochrana proti nezaměstnanosti a zvýšení motivace a aktivace hledání a udržení si zaměstnání, Státní politika zaměstnanosti zahrnuje zejména zabezpečování práva na zaměstnání, sledování a vyhodnocování situace na trhu práce, tvorbu a koordinaci jednotlivých programů a opatření, aktivní politiku zaměstnanosti, hospodaření s prostředky na politiku zaměstnanosti, poskytování podpory v nezaměstnanosti, opatření pro zaměstnávání zdravotně postižených osob a další. Státní správu v oblasti státní politiky. Problém nezaměstnanosti je jedním z naléhavých problémů současných ekonomik, proto je politika nezaměstnanosti významnou součástí programu všech politických stran. Politika zaměstnanosti je součástí hospodářské politiky státu a je zaměřena na ovlivňování vztahů nabídky práce a poptávky po ní. Prostřednictvím nástrojů realizovaných politikou zaměstnanosti dochází k usměrňování chování nabízejících a poptávajících a tím ke směřování k žádané situaci. „Politika zaměstnanosti je soubor opatření, která upravují konkrétní situaci na trhu práce a jsou vyhlašována vládou.“³³

Jsou používány vládní zásahy dvojího typu

SCHÉMA 4: *Státní politika zaměstnanost*

Zdroj: vlastní

1.4.1 Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti (PPZ) je spojená se zabezpečováním nezaměstnaných. Jejím smyslem je kompenzovat nezaměstnané po přechodnou dobu a v určité míře při ztrátě pracovního příjmu.

V dnešní době se v rozvinutých zemích vyskytují dvě formy podpory příjmu v nezaměstnanosti:³⁴

- systémy pojištění v nezaměstnanosti – „*unemployment insurance*“ (UI), v ČR vyjádřen systémem podpor, udržet jejich životní úroveň;
- systémy státní pomoci v nezaměstnanosti - „*unemployment assistance*“ (UA), v ČR zahrnuté v systému dávek sociální pomoci. - předčasný odchod do důchodu z nepříznivé situace na trhu.

Vyplácení podpor je založeno na finanční podpoře státu a na příspěvcích zaměstnavatelů. Nepředstavují pozitivní řešení problému nezaměstnanosti. Vyplácení má časově omezené trvání a jejich výše je určena procentem z poslední mzdy.

Za efektivnější způsob boje s nezaměstnaností jsou považované výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti, které nám představují investici s určitou návratností. Investici vidím ve vytváření nových pracovních míst a její návratnost ve snížení míry nezaměstnanosti.³⁵

1.4.2 Aktivní politika zaměstnanosti

„Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Aktivní politiku zaměstnanosti zabezpečuje ministerstvo a úřady práce; podle situace na trhu práce spolupracují při její realizaci s dalšími subjekty.“³⁶

---

34 WINKLER, Jiří ; WILDMANNOVÁ, Mirka. *Evropská unie, Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. Str 56

35 WINKLER, Jiří ; WILDMANNOVÁ, Mirka. *Evropská unie, Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. Str. 78

36 Zákon č. 345/2004 Sb o zaměstnanosti

Aktivní politika vychází z principu kulturní a sociální segmentace pracovního trhu. Především sleduje sociální strategické cíle pro skupiny nezaměstnaných. Například přímou tvorbou pracovních příležitostí nebo vytvořením opatření vedoucí k redistribuci nezaměstnanosti mezi sociálními skupinami. Tímto se snaží redukovat a tlumit sociální nerovnosti a konflikty, které vyvolávají společenské problémy.³⁷

Aktivní politika zaměstnanosti je souhrn opatření směřujících k zajištění maximálně možné úrovně zaměstnanosti. Je financována z prostředků státního rozpočtu a je zaměřena především na mladé osoby do 25 let a absolventy do 2 let od ukončení studia, osoby starší 50 let a dlouhodobě nezaměstnané. Jednotlivé úřady práce vycházejí při realizaci APZ ze specifík vyplývajících z regionálních trhů práce, struktury uchazečů o zaměstnání a z objemu přidělených finančních prostředků.³⁸

Aktivní politika zaměstnanosti je realizována prostřednictvím následujících nástrojů:

- rekvalifikace
- investiční pobídky
- veřejně prospěšné práce
- společensky účelná pracovní místa
- překlenovací příspěvek
- příspěvek na dopravu zaměstnanců
- příspěvek na zapracování
- příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program

Součástí aktivní politiky zaměstnanosti je i poradenství, které provádějí úřady práce za účelem zjišťování osobnostních a kvalifikačních předpokladů uchazečů o zaměstnání, také podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením (chráněné pracovní místo a chráněná pracovní dílna, příspěvek na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením) a cílené programy k řešení "zaměstnanosti (většinou řeší obecní, okresní

---

37 WINKLER, Jiří ; WILDMANNOVÁ, Mirka. *Evropská unie, Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. Str. 75

38 Statistická ročenka trhu práce v ČR v roce 2006, str. 5

krajské problémy zaměstnanosti prostřednictvím souboru opatření zaměřených ke zlepšení možnosti uplatnění na trhu práce).³⁹

Aktivní politika zaměstnanosti je financována z prostředků státního rozpočtu a hospodaření s těmito účelově určenými prostředky se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Čerpání příspěvků na aktivní politiku zaměstnanosti v jednotlivých letech je limitováno přiděleným rozpočtem úřadů práce. Příspěvky nelze poskytovat organizačním složkám státu a státním příspěvkovým organizacím. Na příspěvky z rozpočtu aktivní politiky zaměstnanosti není právní nárok. Úřad práce je může zaměstnavateli poskytnout v přiznané výši jen na základě písemné dohody.⁴⁰

1.4.3 Vymezení činnosti úřadu práce

Státní politiku v České republice institucionálně zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a územní orgány práce – úřady práce.

V působnosti *ministerstva práce a sociálních věcí* je řízení a kontrola výkonu státní správy při provádění státní politiky zaměstnanosti. Spadá do ní celá řada úkonů. Ministerstvo řeší zásadní otázky trhu práce, zpracovává programy státní politiky zaměstnanosti, vyjadřuje se k návrhům podaným ostatními orgány státní správy.

Působnost *úřadů práce* je také obšírná. Jejich správní obvody odpovídají územním obvodům okresů, ve kterých soustavně sledují a vyhodnocují situaci na trhu práce. V návaznosti na tuto činnost přijímají opatření k ovlivnění nabídky a poptávky po práci. Pro regionální politiku zaměstnanosti je jejich činnost zásadní. Každý úřad práce podporuje takové aktivity pro zvýšení zaměstnanosti, které jsou pro dané území nejvhodnější.

Stejně jako ministerstvo, přijímají opatření zabraňující diskriminacím na trhu práce, zajišťují rovný přístup k zaměstnání. Vedou evidenci uchazečů o zaměstnání v příslušných okresech, evidenci volných pracovních míst. Rozhodují o přijetí či vyřazení z evidence,

---

39 Zákon č. 345/2004 Sb o zaměstnanosti

40 Aktivní politika zaměstnanosti.dostupný na URL: http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/

zprostředkovávají zaměstnání, poskytují informační a poradenské služby. Spolupracují s řadou dalších institucí, které ovlivňují trh práce a poskytuje informace orgánu pomoci v hmotné nouzi o uchazečích. Zabezpečují provádění aktivní politiky zaměstnanosti v rámci svého obvodu. Hospodaří s přidělenými finančními prostředky, vyplácí podporu v nezaměstnanosti a při rekvalifikaci.⁴¹

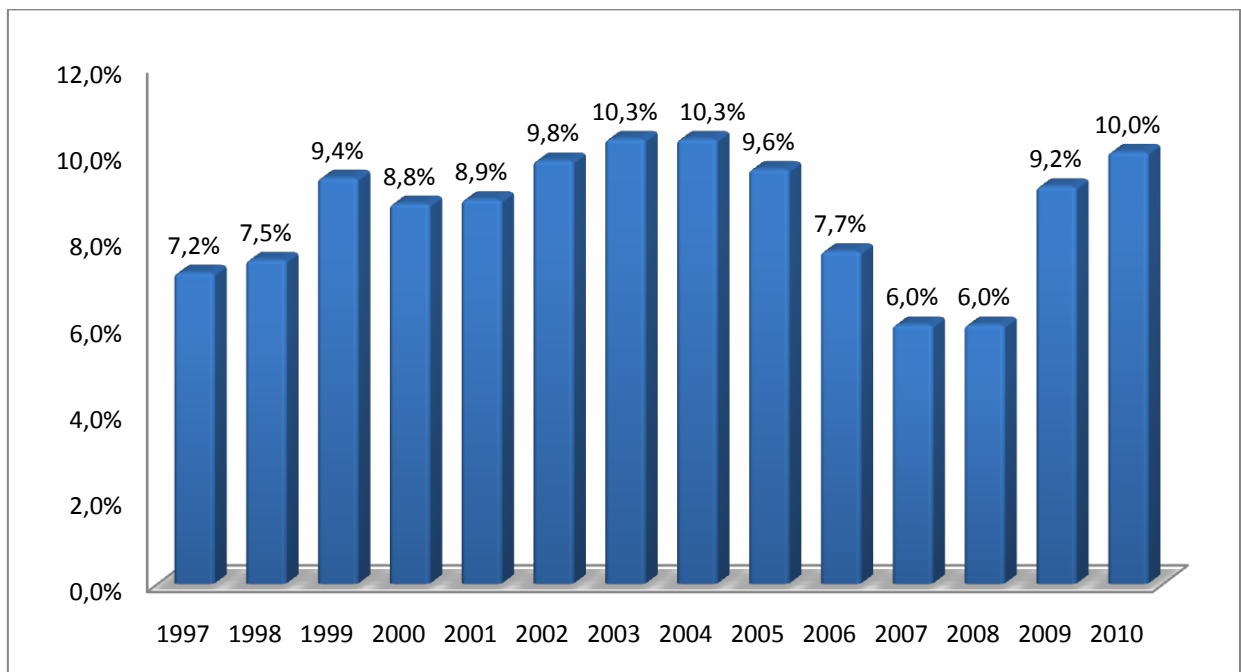
41   Zákon o zaměstnanosti, č. 435/2004 Sb.

2 VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI V ČR A KRÁLOVEHRADECKÉM KRAJI

2.1 Nezaměstnanost v ČR

Až do poloviny 90tých let nepředstavovala nezaměstnanost v ČR žádnou vážnější hrozbu. V prosinci 1990 činila míra nezaměstnanosti 0,7 %, o rok později však již dosáhla 4,1 %. V letech 1992–1996 se pak míra registrované nezaměstnanosti ustálila v intervalu 3–4 % a byla tedy stále velmi nízká. V tomto období faktické absence restrukturalizace ekonomiky dosahovala míra nezaměstnanosti velmi nízké úrovně částečně i díky absorpční schopnosti rostoucího terciárního sektoru. Zlom nastal v období recese v roce 1997, kdy začala míra registrované nezaměstnanosti růst. Na konci roku 1999 byla vyšší než 9 %. A následoval její další nárůst až na maximum 10,24 % v roce 2004 s celkovým počtem nezaměstnaných 537,5 tisíc.. Od června roku 2004, tedy vstupu do Evropské Unie, byla změněna metodika výpočtu nezaměstnanosti, míra registrované nezaměstnanosti se tím v daném měsíci statisticky snížila

GRAF 4: *Míra registrované nezaměstnanosti v % v období 1997-2010 v ČR*

Zdroj: autor zpracováno z Tiskové zprávy MPSV

Významným byl listopad roku 2007, kdy bylo za posledních osm let evidováno nejméně uchazečů (454 737 k 28.11), míra nezaměstnanosti k 28.11.07 činila 5,6%.

V lednu roku 2009 došlo k navýšení počtu uchazečů na 398 061 a míra nezaměstnanosti vystoupala na hranici 6,8 % (v lednu 2008 dosahovala nezaměstnanost 6,1%).

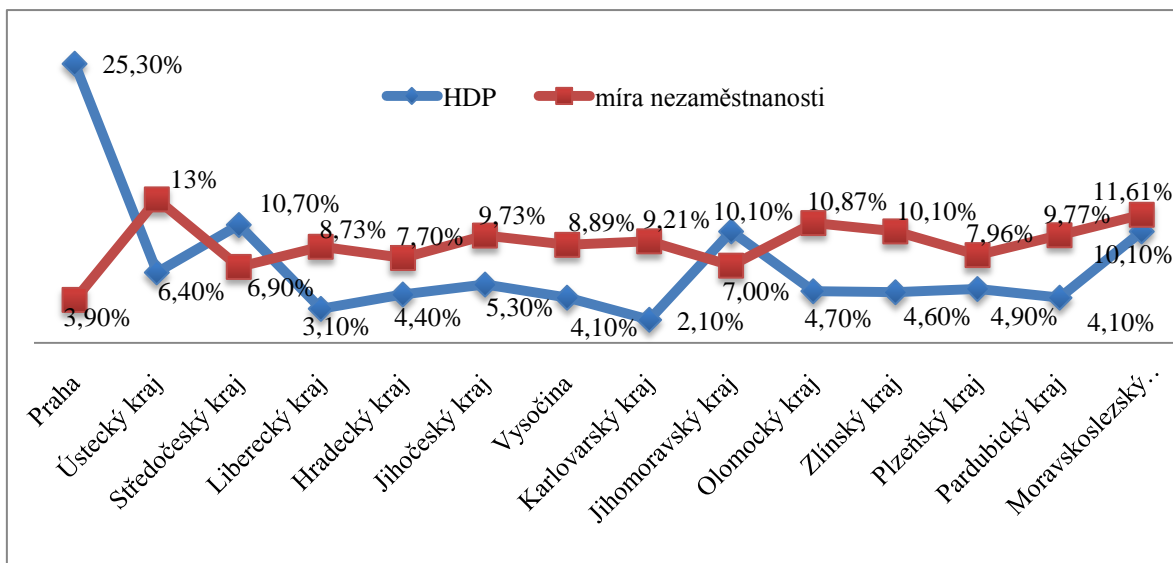
Na konci roku 2009 dosahovala míra nezaměstnanosti 9,2%, v období začátku roku 2010 došlo k opětovnému snížení nezaměstnanosti na 8,7%. Pracovní úřady ke konci května 2010 evidovaly 499.222 uchazečů, kteří mohli bezprostředně nastoupit do práce. V porovnání s předchozím měsícem je to o 24.369 lidí méně, naopak proti stejnému loňskému období o 52.771 více.

Významně se v tomto období změnila i struktura zaměstnanosti v ČR podle **základních sektorů národního hospodářství**. V roce 1990 v primárním sektoru ekonomiky pracovalo v ČR 652 tis. osob (12,5 %) a z toho na samotné zemědělství připadalo 596 tis. zaměstnanců. Největším zaměstnavatelem byl sekundární sektor, v němž pracovalo více než 2,5 mil. osob (v průmyslu 2,1 mil.), zatímco v méně rozvinutém terciárním sektoru působilo necelých 2,1 mil. osob. Již v roce 1992 více zaměstnanců než sekundární sektor vykázal terciér a o dva roky později v terciéru pracovalo více osob než v obou výrobních sektorech dohromady, tzn. že uvolňování přebytečných pracovníků z priméru a sekundéru ve prospěch terciéru bylo na počátku 90. let velmi rychlé. Proces snižování počtu pracovníků ve výrobě a jejich nárůst ve službách pokračoval i v dalších letech, ale daleko pomaleji. Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil vzrostl podíl pracovníků v terciéru na 56,5 %. Ve srovnání s EU jde však stále o nízkou relativní hodnotu, neboť ve vyspělých tržních ekonomikách se terciér na celkové zaměstnanosti podílí téměř dvěma třetinami.

2.1.1 Nezaměstnanost a HDP v krajích ČR

Snížení podílu zemědělství a průmyslu v nezaměstnanosti ve prospěch podílu sektoru služeb se také projevilo na jednom ze základních souhrnných ukazatelů hospodářské úrovně daného území a to na výši **hrubého domácího produktu**. Z porovnání hospodářské výkonnosti jednotlivých krajů vyplývá, že hlavní město Praha je hospodářsky nejvýkonnější. Je v něm nyní vytvářena téměř čtvrtina hrubého domácího produktu ČR. V období po roce 1992 se prohlubují regionální rozdíly v ekonomické výkonnosti a nezaměstnanosti jednotlivých krajů, které přetrvávají do dnes. Porovnání výše HDP a míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích ČR je vidět na následujícím grafu č.5,

GRAF 5: *HDP a míra nezaměstnanosti v jednotlivých krajích v ČR za rok 2009 v %*

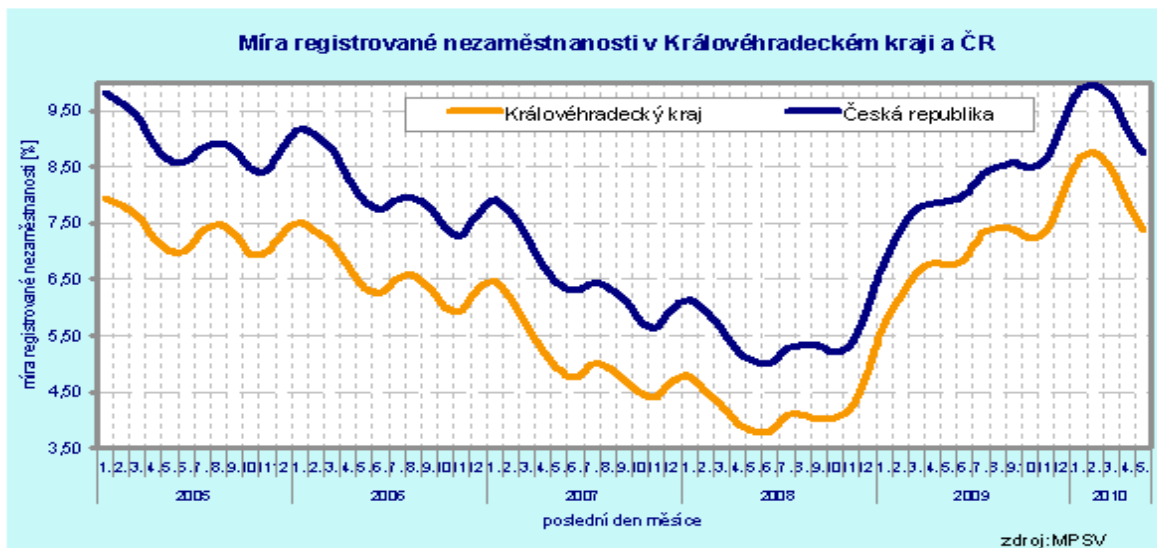
Vidíme, že kromě Prahy která dosahuje maximální výše HDP při minimální míře nezaměstnanosti a tím přesahuje průměr EU, se největším růstem HDP dále prezentoval Středočeský kraj. Ostatní regiony dosahují stabilního růstu HDP, liší se však zásadně v míře nezaměstnanosti, která je v ČR převážně strukturálního charakteru, jakožto důsledku transformačních procesů. Regionální variabilita je velmi často způsobena nedostatečnou mobilitou a flexibilitou pracovních sil, které nedokáží pružně reagovat na změny a vývoj ekonomiky. V roce 2009 je krajem s nejnižším HDP kraj Karlovarský a s nejnižší mírou nezaměstnaností je kraj Ústecký.

2.2 Nezaměstnanost v Královéhradeckém kraji

V ČR existují velké regionální rozdíly v situaci na trhu práce. Nejvyšší míra nezaměstnanosti jak bylo již vidět ve výše uvedeném grafu č. již dlouhodobě ve strukturálně postižených územích, tj. v krajích Ústeckém (13%) a Moravskoslezském (11,61). Jde tedy o okresy Most a Karviná. Souvisí to s restrukturalizací těžkého průmyslu po roce 1990. Pomocí projektů a rekvalifikací se v těchto oblastech Česká republika snaží bojovat proti dlouhodobé nezaměstnanosti. Kromě Prahy se nízkou úrovní nezaměstnanosti vyznačují kraje Jihočeský, Plzeňský a Středočeský.

Míra nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje se stabilně a dlouhodobě pohybuje pod úrovní ČR, jak je patrné v grafu č.6.

GRAF 6: Míra registrované nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji a ČR

zdroj: Tisková zpráva o nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje

Na hrubé přidané hodnotě vytvořené v kraji se nejvíce podílí zpracovatelský průmysl (30,9 %). Zaměstnavatelé v tomto odvětví jsou největšími v kraji. Podíl zemědělství a lesnictví na krajském HDP, podobně jako v jiných územích ČR, klesá a nyní se pohybuje okolo 5 %. V zemědělství je o něco významnější živočišná výroba. V žebříčku deseti největších zaměstnavatelů je vedle největšího zaměstnavatele Českých drah, dále Fakultní nemocnice a České pošty celkem sedm podniků zpracovatelského průmyslu. Nejvíce osob zaměstnává společnost Škoda Auto ve dvou pobočných závodech na území Královéhradeckého kraje (Kvasiny, Vrchlabí) a o něco méně gumárenská firma Rubena Hradec Králové, která vznikla v roce 1999 spojením do té doby dvou samostatných společností Rubena Náchod a Gumokov Hradec Králové. K významným zaměstnavatelům, i když s menším počtem pracovníků než tomu bylo na konci osmdesátých let 20. století, se nadále řadí textilní podniky opírající se o bohatou tradici. Více než tisíc pracovníků mají obě textilky se sídlem ve Dvoře Králové nad Labem (Tiba a Juta).

V rámci kraje neexistují výrazné disproporce, ani mikroregionální oblasti s diametrálně vyšší mírou nezaměstnaností, ale vyšší pouze v řádech procent. V lednu 2010 rozptýl mezi oblastí s nejnižší mírou nezaměstnanosti (Hradecko, 5,8 %) a s nejvyšší mírou nezaměstnanosti Jičínsko (10,24) činil pouhých 4,4 %. Kraj je tak z tohoto pohledu velmi homogenní.

TABULKA 2: *Registrovaná míra nezaměstnanosti v % v jednotlivých okresech Královéhradeckého kraje*

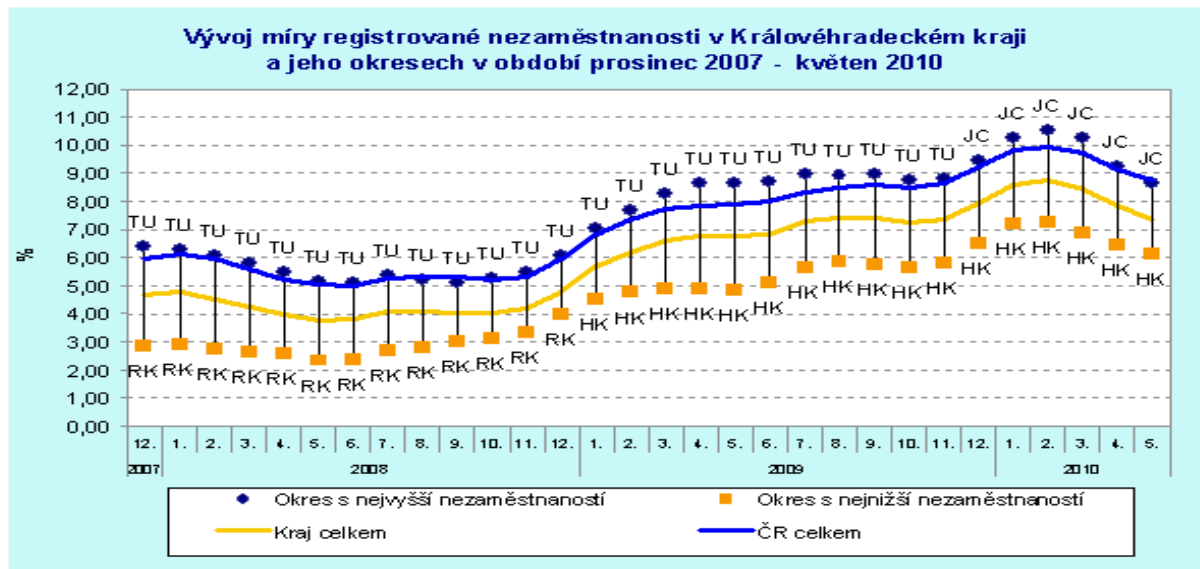
Pramení: MPSV ČR

v %

Kraj, okresy	2009								2010				
	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	leden	únor	březen	duben	květen
Královéhradecký kraj	6,75	6,85	7,30	7,40	7,39	7,24	7,34	7,97	8,60	8,74	8,45	7,87	7,37
Hradec Králové	4,86	5,10	5,67	5,84	5,77	5,65	5,80	6,51	7,18	7,23	6,86	6,47	6,11
Jičín	8,13	8,07	8,54	8,86	8,86	8,56	8,69	9,43	10,24	10,52	10,26	9,22	8,64
Náchod	6,70	6,79	7,36	7,34	7,24	7,22	7,33	8,14	8,91	9,07	8,78	8,13	7,67
Rychnov nad Kn.	6,55	6,58	6,91	7,02	7,11	7,03	7,00	7,41	7,98	8,16	7,86	7,26	6,65
Trutnov	8,63	8,69	8,98	8,92	8,99	8,74	8,82	9,28	9,68	9,80	9,63	9,14	8,51

zdroj: Tisková zpráva o nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje

GRAF 7: *Vývoj míry registrované nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji*

zdroj: Tisková zpráva o nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje

Jak je patrné z tabulky č.2 a grafu č.7 nejvyšší nezaměstnanost je od začátku roku 2010 v **okrese Jičín (9,43 %)**, který tak přeskočil okres Trutnov, kde zůstávala nezaměstnanost nejvyšší ze všech okresů v kraji již od srpna 2005.

3 CELKOVÁ CHARAKTERISTIKA OKRESU

3.1 Přírodní a geografické faktory

Okres Trutnov se rozprostírá v severní části Královéhradeckého kraje. Severní hranici tvoří v celé délce státní hranice s Polskem, na východě sousedí s okresem Náchod. Západní hranici okresu tvoří okres Semily ze sousedního Libereckého kraje. Jihozápadní hranici tvoří okres Jičín a z malé části jižní hranici okres Hradec Králové. **Rozloha** okresu je 1 146,78 km². Na celkové ploše Královéhradeckého kraje se podílí 24,1 % a je největším okresem v kraji. Metropolí okresu je město Trutnov.

Pro větší přehlednost jsem zobrazila okres Trutnov a jeho sousedy v následujícím obrázku č.3.

OBRÁZEK 2: *Geografické zobrazení okresu Trutnov*

Zdroj: http://www.obce.info/mapa/kralovehradecky_kraj.gif

Území okresu má v porovnání s ostatními okresy kraje vysoce členitý terén s velkými výškovými rozdíly a v důsledku toho i horší půdní podmínky. Sever okresu tvoří mohutná hradba Krkonoš s nejvyšší českou horou Sněžkou (1 602 m nad mořem). Toto pohoří, které pokračuje na západě do sousedního Libereckého kraje, tvoří hranici České republiky s Polskem. Z krajinářského hlediska patří Krkonoše k nejcennější oblasti naší republiky s bohatstvím vzácné flóry a fauny. Horský masiv přechází postupně v pahorkatinu, která zasahuje hluboko na jih okresu. Rovněž východní část okresu v oblasti Žacléře a Radvanic je značně hornatá. Hlavními hřebety jsou zde Rýchory, Vraní a Jestřebí hory. Nejnižší položenou částí okresu je povodí řeky Labe, kde se v katastru obce Kuks nachází i nejnižší položený bod s nadmořskou výškou 263 m. Nadmořská výška okresu se tedy pohybuje v

rozmezí od 263 do 1602 m nad mořem. Průměrná teplota je 6° C (na horách 3,9° C). Celým územím okresu od severu k jihu protékají řeky Labe a Úpa, které pramení v Krkonoších. Z celkové **rozlohy** okresu tvoří 43,88 % zemědělské pozemky, z toho více než polovinu tvoří orná půda 55,26 % (24,25% rozlohy okresu). Zbývající plocha tj. 56,12% rozlohy okresu je tvořena ostatními pozemky, z nichž 82,96% připadá na lesy. Lesy pokrývají 46,56 % plochy okresu, to je nejvíce v kraji. Největší zalesněné plochy jsou v oblasti Krkonoš.

3.2 Demografické a sociální faktory

Z hlediska **počtu obyvatel** se trutnovský okres řadí na druhé místo v kraji za okres Hradec Králové, v roce 2009 jich zde žilo 120 778, tj. cca. 21,8 % z celkového počtu obyvatel kraje. Z tohoto počtu bylo 59 421 mužů a 61 357 žen, v procentuálním vyjádření to bylo 49,2 % mužů a 50,8 % žen. Průměrný věk obyvatel okresu je 40,6 let.

Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel v okrese Trutnov a jejich členění dle pohlaví a věkové kategorie v obdobích r.2008 a r.2009 jsou zobrazené v následující Tabulce č.1

TABULKA 3: *Vývoj počtu trvale bydlících obyvatel v okrese Trutnov*

Trvale bydlící obyvatelé	Období	
	31.12.2008	31.12.2009
Počet obyvatel celkem	120 462	120 778
z toho: ženy	61 293	61 357
muži	59 169	59 421
z toho věková kategorie: 0-14 let	17 448	17 362
15-64 let	85 917	85 805
65 let a více	17 097	17 611

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Obyvatelstvo okresu Trutnov žije v 75 obcích. Z celkového počtu 75 samostatných obcí jich má 12 statut města a 2 městyse. Ve struktuře obcí patří víc jak čtvrtina z celkového počtu obcí do velikostní skupiny s počtem obyvatel 200 – 499. V okrese Trutnov jsou dvě města nad deset tisíc obyvatel, kde žila téměř čtvrtina všech trvale bydlících obyvatel okresu. V **sídelní struktuře** zaujímá první místo okresní město Trutnov s 31 039 obyvateli

a je po Hradci Králové druhým největším městem v kraji. Hustota zalidnění je třetí největší v kraji (za okresem Náchod a Hradec Králové). Na 1 km² připadá 105 obyvatel.

Na základě zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností bylo na území okresu vytvořeno **sedm správních obvodů pověřených obecních úřadů** - Trutnov, Dvůr Králové nad Labem, Hostinné, Svoboda nad Úpou, Úpice, Vrchlabí a Žacléř a **tři správní obvody obcí s rozšířenou působností** - Trutnov, Dvůr Králové nad Labem a Vrchlabí. Tyto obce jsou pověřeny výkonem vybraných funkcí státní správy pro všechny obce, které do jejich správního obvodu přísluší.

Pro větší přehlednost jsem zobrazila významné obce okresu Trutnov v následujícím obrázku č.4.

OBRÁZEK 3: Významné obce okresu Trutnov

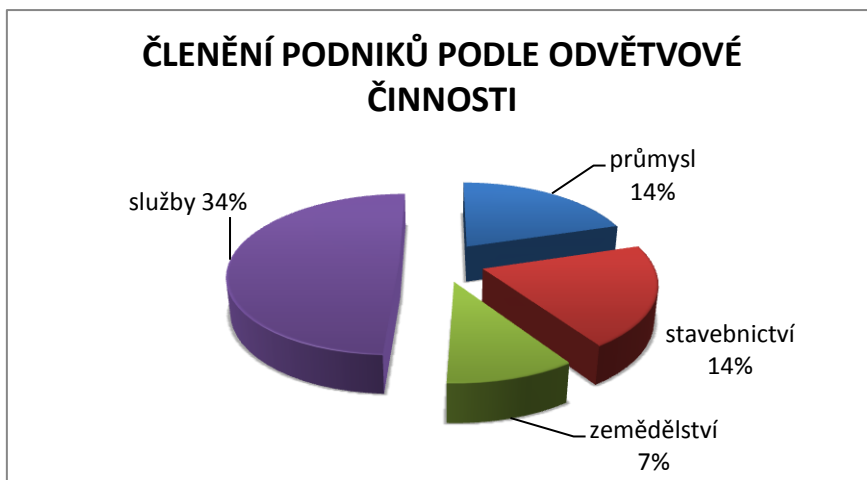

3.3 Ekonomické faktory

Ke konci roku 2009 bylo z hlediska struktury podnikatelské sféry zapsáno do registru **ekonomických subjektů** 28 313 podnikatelských subjektů, to představuje 21,9 % z celkového počtu ekonomických subjektů kraje. Fyzické osoby tvořily 81,2 % a právnické osoby 18,8 %. Členění podniků podle odvětvové činnosti je patrné z grafu č.

GRAF 8: Členění podniků podle odvětvové činnosti

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

V současné době je průmyslová výroba okresu zaměřena na **strojírenský průmysl** (výroba automobilů a obory s výrobou automobilů související) a **elektrotechnický průmysl**. Významným oborem odvětvové činnosti jsou **služby**, které souvisí s turistickým ruchem především v oblasti Krkonoš, ale i ostatních turisticky zajímavých oblastí okresu. V minulosti byla významným odvětvím průmyslu **hlubinná těžba černého uhlí** a povrchová těžba dolomitu a vápence. Z tohoto průmyslu zůstala pouze povrchová těžba vápence v Černém Dole, který je hlavní surovinou pro výrobu stavebních hmot v Krkonošských vápenkách KUNČICE, a.s. Dalším odvětvím průmyslu, které bylo v minulosti utlumováno, je **textilní výroba**. Z mnoha početných firem v tomto odvětví dnes zůstali pouze **JUTA, a.s., MILETA, a.s.** V průběhu roku 2009 v souvislosti se složitou ekonomickou situací oznámilo 14 zaměstnavatelů hromadné propouštění, z nichž někteří svůj záměr nakonec neuskutečnili z důvodu alespoň přechodného zlepšení situace. Mnozí zaměstnavatelé přistoupili k možnosti částečné zaměstnanosti, s tím, že očekávali v dalším období zlepšení ekonomické situace. Tato situace vedla až k tomu, že se Trutnovský region stal začátkem roku 2009 okresem s nejvyšší nezaměstnaností v Královéhradeckém kraji.

3.4 Silné stránky okresu

Mezi silné stránky okresu Trutnov z hlediska zaměstnanosti lze počítat poměrnou stabilitu u zaměstnavatelů zabývajících se **strojírenskou a elektrotechnickou výrobou**. Strojírenství a elektrotechnická výroba mají v okrese dlouholetou tradici a navazuje na ně několik dalších oborů. Zaměstnavatelé ve strojírenství a elektrotechnické výrobě jsou velké firmy, u kterých se obtížná situace v ekonomice neprojevuje tak razantně jako u menších

firem. Další silnou stránkou je skutečnost, že se připravuje vznik průmyslové zóny Krkonošská, kde vzniknou v budoucnu další pracovní příležitosti v průmyslové výrobní činnosti, výzkumu, výstavním provozu a částečně i v obchodu a službách.

Dalším velmi ovlivňujícím faktorem, který ovšem příznivě ovlivňuje zaměstnanost, je geografická poloha okresu v podhůří Krkonoš. Trutnovsko patří k nejvyhledávanějším turistickým oblastem České republiky. Krkonoše mají optimální podmínky pro letní a zimní turistiku, již slouží rozvinutá síť hotelů, pensionů a horských chat s pestrou nabídkou služeb a možností zábavy. Z hlediska možnosti turistického a sportovního vyžití jsou vyhledávána především horská střediska, a to jak v letní sezóně tak i v zimě. Kromě budování nových a údržbě stávajících sportovních zařízení v horských střediscích dochází k rozvoji služeb souvisejících s cestovním ruchem a sportem ve vnitrozemí. Jsou zde vybudovány kvalitní turistické cesty a cyklostezky a začínají se rozvíjet i další navazující služby. Turistickým a lyžařským rájem je krajina v okolí Janských Lázní, Pece pod Sněžkou, Špindlerova Mlýna a Žacléře.

Světovou proslulost získala díky chovu afrických kopytníků a úspěchům v odchovu afrických nosorožců a dalších ohrožených živočišných druhů zoologická zahrada SAFARI ve Dvoře Králové nad Labem.

3.5 Slabé stránky okresu

Ke slabým stránkám lze přiřadit to, co se zároveň jeví jako silná stránka a to je velikost zaměstnavatelů. Pokud by se takový zaměstnavatel dostal do velkých problémů, přišlo by o práci hned několik set osob. To by zároveň ovlivnilo související obory, jako jsou například služby.

Nepříznivý vliv na zaměstnanost měl v minulém období útlum textilní výroby, kdy vlivem levné výroby v Asii a dovozem levných výrobků do České republiky a zemí Evropské unie, a ve spojení se současnou ekonomickou krizí došlo k značnému zvýšení nezaměstnanosti v okresu Trutnov.

Dalším faktorem, který se nepříznivě projevuje vzhledem k zaměstnanosti, je dopravní dostupnost. Okresu Trutnov chybí kvalitní dopravní spojení s vnitrozemím České republiky. Vše by vyřešilo dobudování dálnice D 11 od Hradce Králové směrem do Polska. Kromě dopravního spojení by to mohlo přinést řadu pracovních příležitostí jednak ve stavebnictví a dále ve službách spojených s provozem dálnice.

4 ANALÝZA SITUACE NA TRHU PRÁCE V OKRESE TRUTNOV

4.1 Zaměstnanost

Stav a vývoj zaměstnanosti a volných pracovních míst v okrese Trutnov je sledován především prostřednictvím úřadu práce, který oslavuje všechny zaměstnavatele a zjišťuje stav zaměstnanosti a výhled na následující půl rok.

K **31. 12. 2009** bylo v Trutnovském okrese u všech 2 636 zaměstnavatelů zaměstnáno 38 051 osob. Počet osob samostatně výdělečně činných (OSVČ) v okrese Trutnov byl 11 250. Pokud přičteme počet osob samostatně výdělečně činných k celkovému počtu zaměstnanců, dostaneme *celkovou zaměstnanost* okresu, a to **49 301 osob**. Ve srovnání s **rokem 2008**, kdy se jednalo o **49 182 osob**, došlo tedy ke zvýšení zaměstnanosti o 119 osob. Lze pozorovat, že tento nárůst zaměstnanosti byl způsoben zvýšením počtu osob samostatně výdělečně činných, kde byl nárůst z 8 533 na 11 250 osob tj. o 2 717 osob, oproti tomu celkový počet firem (zaměstnavatelů) obou kategorií (nad 25 i do 25 zaměstnanců) se ve sledovaném období snížil z 2 721 na 2 636 tj. o 85 subjektů a byl pozorován pokles zaměstnanosti z 40 649 osob na 38 051 osob tj. o 2 598 osob. Tento pokles zaměstnanosti od konce roku 2008 byl způsoben ekonomickou situací v České republice, kdy řada zaměstnavatelů byla nucena z důvodu nedostatku zakázek přistoupit k hromadnému propouštění svých zaměstnanců. Hromadné propouštění ohlásili již před koncem roku 2008 někteří významní zaměstnavatelé okresu Trutnov a v prvních měsících roku 2009 se k nim přidali další. Pro přehlednost sem výše uvedená data zobrazila do následujících dvou tabulek č.3 a č.4.

TABULKA 4: *Vývoj počtu zaměstnavatelů v okrese Trutnov*

Zaměstnavatelé	Stav k 31.12.2008	Stav 31.12.2009
Zaměstnavatelé se stavem nad 25 zaměstnanců		
Zaměstnavatelé v drobném a středním podnikání (se stavem do 25 zaměstnanců)	2 721	2 636
Celkový počet zaměstnavatelů	2 721	2 636

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

TABULKA 5: *Vývoj počtu zaměstnanců a OSVČ v okrese Trutnov*

Zaměstnanci a OSVČ	Stav k 31.12.2008	Stav 31.12.2009
Zaměstnanci u firem se stavem nad 25 zaměstnanců		
Zaměstnanci u drobných a středních firem (se stavem do 25 zaměstnanců)	40 649	38 051
Osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ)	8 533	11 250
Celková zaměstnanost (zaměstnanost u firem všech velikostních kategorií + OSVČ)	49 182	49 301

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Pozn. Dle informací OSSZ se nerozlišuje počet malých a velkých zaměstnavatelů - sleduje se pouze celkový počet zaměstnavatelů a počet OSVČ.

4.1.1 Zaměstnanost u nejvýznamnějších zaměstnavatelů

Na vývoj trhu práce v okrese Trutnov mají rozhodující vliv zaměstnavatelé z oblastí průmyslu a stavebnictví. V minulosti byla převažující textilní výroba a těžba uhlí. Zde však docházelo k útlumu a doly byly postupně uzavřeny a stejně tak i největších textilní firmy jako TEXLEN a.s., JUTA a.s. a další.

Z průmyslu je výroba v současnosti zaměřena především na strojírenskou výrobu – automobilní průmysl a obory s ním související. Významným oborem činnosti jsou služby, které souvisí s turistickým ruchem především v oblasti Krkonoš, ale i dalších turisticky zajímavých oblastí okresu.

Vývoj zaměstnanosti v obdobích 2008 - 2009 u nejvýznamnějších zaměstnavatelů z těchto odvětví a u zaměstnavatelů, kteří zaznamenali nejvýraznější nárůst či úbytek zaměstnanců, včetně mezinárodních a zahraničních společností v okrese Trutnov jsem zobrazila v následující tabulce č.5.

TABULKA 6: *Vývoj zaměstnanosti v okrese Trutnov*

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	TYCO Electronics EC Trutnov, s.r.o.
Sídlo:	Trutnov
Předmět činnosti (podrobněji):	Výroba elektrických strojů a přístrojů
Počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	1 337
	1 079
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	USA
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Největší zaměstnavatel okresu Trutnov, v roce 2009 došlo k razantnímu snížení zaměstnanosti. Bylo propuštěných až 258 kmenových i agenturních zaměstnanců.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	ŠKODA AUTO, a.s.
Sídlo:	Vrchlabí
Předmět činnosti (podrobněji):	Výroba motorových vozidel
Počet zaměstnanců v okrese: v roce 2008 v roce 2009	1 133
	1 050
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Největší zaměstnavatel na Vrchlabsku. V roce 2009 došlo ke snížení zaměstnanosti pouze o 83 pracovních míst. To se dotklo především agenturních zaměstnanců, již v menší míře kmenových. Následky ekonomické krize nebyly příliš zřetelné díky „šrotovnému“.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	JUTA, a .s.
Sídlo:	Dvůr Králové nad Labem
Předmět činnosti (podrobněji):	Textilní výroba
Počet zaměstnanců v okrese:	1 109
v roce 2008	
v roce 2009	1 072
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Jeden z mála zaměstnavatelů v textilní výrobě, který odolal tlaku asijských výrobců. Zaměstnanost ve všech pěti závodech zaznamenává pouze malé pohyby související s běžným pohybem pracovních sil. Zaměstnanost se snížila v roce 2009 pouze o 37 pracovních míst.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	OPTREX Czech, a.s.
Sídlo:	Vrchlabí
Předmět činnosti (podrobněji):	Výroba optoelektických prvků, výroba elektrických strojů a přístrojů.
Počet zaměstnanců v okrese:	911
v roce 2008	
v roce 2009	979
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	V minulých letech tento zaměstnavatel vykazoval stabilní zaměstnanost, v průběhu roku 2009 však došlo k přechodnému snížení zaměstnanosti na 759 zaměstnanců, pak následoval nárůst. Do budoucnosti firma očekává mírný pokles stavu zaměstnanců. Zaměstnanost se nakonec k 31.12.2009 zvýšila o 68 pracovních míst.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	SIEMENS NST, s.r.o.
Sídlo:	Trutnov
Předmět činnosti (podrobněji):	Výroba elektrických strojů a přístrojů
Počet zaměstnanců v okrese:	551
v roce 2008	
v roce 2009	519
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Zaměstnavatel zabývající tradiční výrobou okresu Trutnov. Zaměstnanost je poměrně stabilní. Zaměstnanost se snížila v roce 2009 pouze o 32 pracovních míst. Firma v nadcházejícím období předpokládá mírný nárůst počtu zaměstnanců.

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Continental Automotive CR, s.r.o.
Sídlo:	Trutnov
Předmět činnosti (podrobněji):	Výroba komponentů pro automobilový průmysl
Počet zaměstnanců v okrese:	403
v roce 2008	
v roce 2009	608
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Významný zaměstnavatel okresu Trutnov, v roce 2008 došlo vlivem převedení části výroby k jinému zaměstnavateli k poklesu počtu zaměstnanců, ve druhé polovině roku 2009 se zaměstnanost ve firmě postupně zvyšovala vlivem zvyšující se výroby automobilů, nakonec byl tento nárůst až o 205 pracovních míst..

Úplný a přesný název zaměstnavatele:	Brose Automotive Systems CZ, s.r.o.
Sídlo:	Trutnov
Předmět činnosti (podrobněji):	Výroba komponentů pro automobilový průmysl
Počet zaměstnanců v okrese:	312
v roce 2008	
v roce 2009	295
Země zahraničního partnera (pokud existuje)	SRN
Komentář: stručná charakteristika zaměstnavatele včetně vývoje za sledované období	Jeden z „nejmladších“ zaměstnavatelů okresu Trutnov, zaměstnanost se zde drží, od vzniku v roce 2008, na hodnotě okolo 300 pracovních míst. Zaměstnanost se snížila v roce 2009 pouze o 17 pracovních míst i když se předpokládá v prvním pololetí mírný pokles počtu zaměstnanců na přibližně 250 osob..

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

4.1.2 Stav a vývoj volných pracovních míst

Nová práce se nezaměstnaným v okrese hledá čím dál obtížněji, protože nabídka volných míst trvale klesá. K 31. 12. 2009 bylo na Trutnovsku evidováno celkem 406 volných pracovních míst. Oproti roku 2008, kdy bylo k dispozici 847 volných míst, poklesl tento ukazatel o 441. V roce 2008 připadalo na jedno pracovní místo 4,9 uchazečů, v roce 2009 vzrostl poměr na 14,9 uchazečů.

TABULKA 7: Počet uchazečů na jedno pracovní místo v okrese Trutnov

Koncový měsíční stav	12/2008	12/2009
Počet uchazečů	4 132	6 044
Počet volných pracovních míst (VPM)	847	406
Počet uchazečů / počet VPM	4,9	14,9

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Zhoršená ekonomická situace se tedy v roce 2009 znatelně projevila na trhu práce v okrese. Počet volných pracovních míst na konci roku 2009 klesl více než o polovinu oproti roku 2008, a zároveň vzrostl počet uchazečů na jedno volné pracovní místo o 10 osob. Vývoj počtu volných pracovních míst v porovnání s počtem uchazečů v okrese Trutnov v obdobích 2008 - 2009 je zobrazen v následující Tabulce č.7 a pro větší přehlednost ještě graficky viz. Graf. č.5 a Graf.č.6.

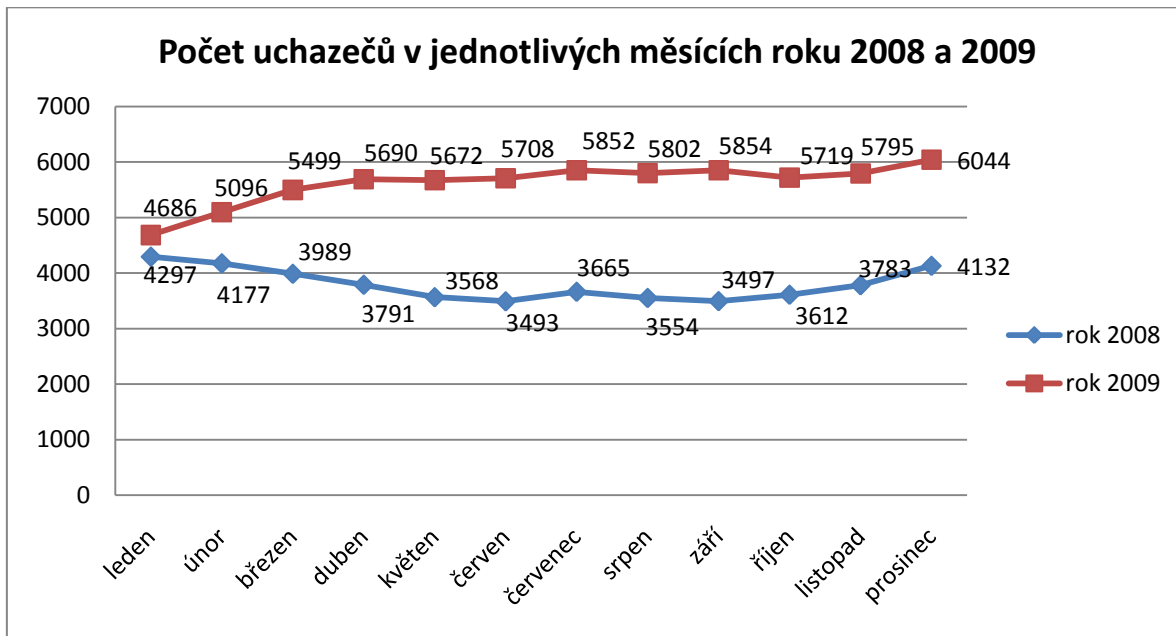
Tabulka č.7: *Vývoj počtu volných pracovních míst a počtu uchazečů v okrese Trutnov*

Období	Rok 2008		Rok 2009	
	Počet uchazečů	Počet volných míst	Počet uchazečů	Počet volných míst
Leden	4 297	1 469	4 686	648
Únor	4 177	1 353	5 096	532
Březen	3 989	1 312	5 499	482
Duben	3 791	1 406	5 690	459
Květen	3 568	1 374	5 672	451
Červen	3 493	1 528	5 708	475
Červenec	3 665	1 205	5 852	394
Srpen	3 554	1 277	5 802	392
Září	3 497	1 275	5 854	407
Říjen	3 612	1 110	5 719	423
Listopad	3 783	939	5 795	398
Prosinec	4 132	847	6 044	406
Měsíční průměr	3 797	1 258	5 618	456

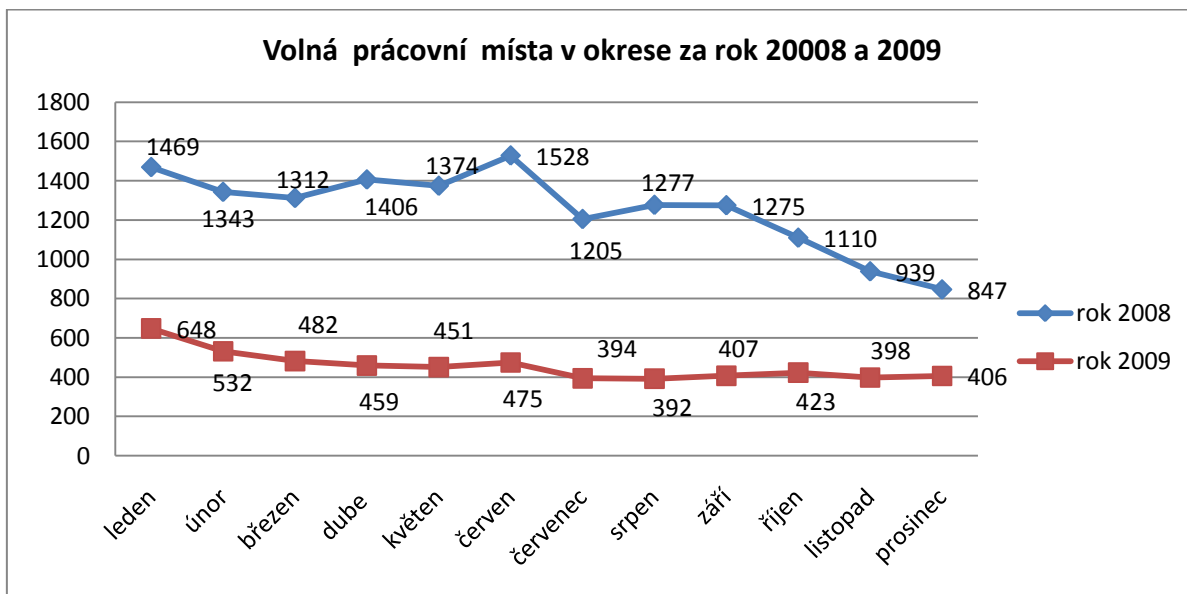
zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 9: Počet uchazečů v jednotlivých měsících roku 2008 a 2009

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 10: Vývoj počtu volných pracovních míst v okrese Trutnov v roce 2009

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Z výše uvedené Tabulky č.7 a Grafů č.5 a č.6 je patrný velký rozdíl v počtu volných pracovních míst v letech 2008 a 2009. Ještě výraznější pokles je patrný, když porovnáme stejné období roku 2008, kdy na konci měsíce června bylo celkem hlášeno 1528 volných pracovních míst, kdežto ve stejný měsíc roku 2009 bylo volných pouhých 475 pracovních míst. Celkově to představuje pokles o 1053 volných míst, tj. o 68,9 %.

Počet volných pracovních míst od počátku roku 2008 neustále klesal. Tento klesající trend porušil pouze duben, červen 2008 a červen, září, říjen a prosinec 2009. Jak můžeme také na výše uvedených grafech vidět v Trutnovském okrese není velký vliv sezóní zaměstnanosti. Ta se projevuje hlavně v jarních měsících zejména ve stavebnictví, ale ve sledovaném období se na vývoji zaměstnanosti příliš nepodílela.

Volná pracovní místa z hlediska nároku na vzdělání v roce 2008 a 2009 jsou uvedena v následující Tabulce č.8 a v Grafu č.10

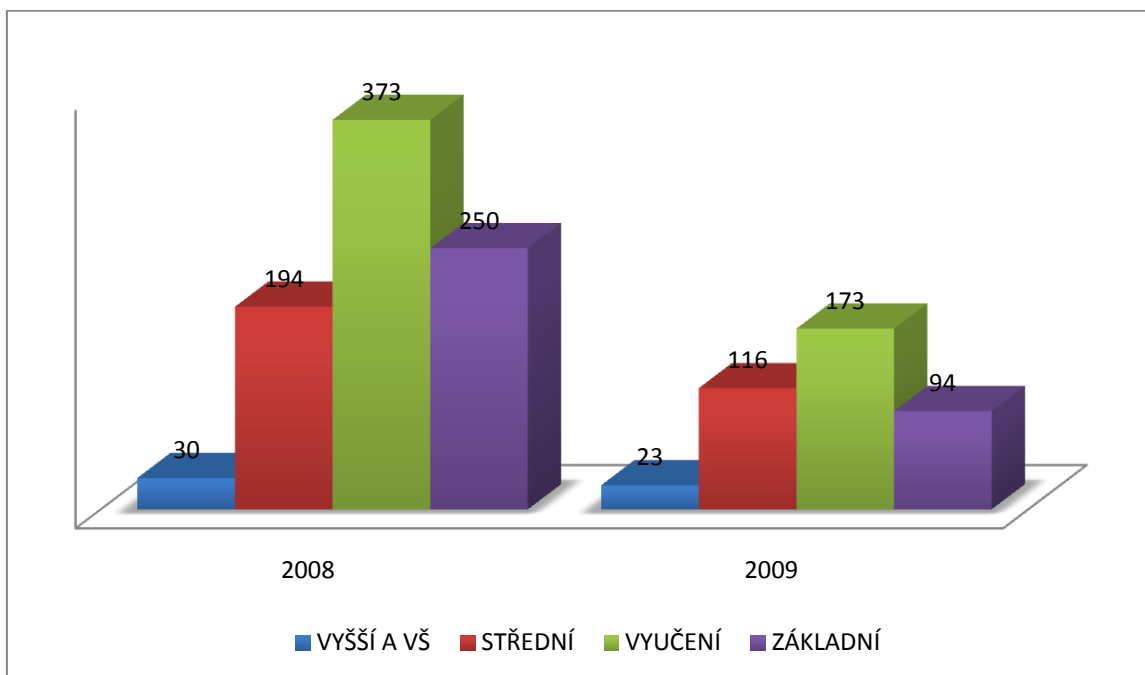
TABULKA 8: Vzdělanostní struktura hlášených volných pracovních míst v okrese Trutnov

Požadavek na vzdělání	12/2008		12/2009	
	počet míst		počet míst	
	absolutně	%	absolutně	%
Základní	250	29,52	94	23,15
Vyučení	373	44,04	173	42,61
Střední	194	22,90	116	28,57
Vyšší a VŠ	30	3,54	23	5,67
Celkem	847	100,00	406	100,00

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Z výše uvedené Tabulky č.6 je patrné, že ačkoliv se celkový počet volných pracovních míst v roce 2009 oproti roku 2008 snížil, procentuální rozdělení dle požadovaného vzdělání je obdobné.

GRAF 11: *Volná pracovní místa v okrese Trutnov podle požadavků na vzdělání v roce 2008 a 2009*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Nízký počet hlášených volných pracovních míst v průběhu roku 2009 byl způsoben ekonomickou krizí, kdy se mnozí zaměstnavatelé potýkali s nedostatkem zakázek.

Tato situace doléhala především na uchazeče se základním vzděláním a na vyučené. Obě tyto skupiny představovaly celkem 4 423 evidovaných uchazečů, tj. 73,18 % z celkového počtu. Dále se s velkými problémy setkali uchazeči ve věkové kategorii nad 50 let a uchazeči o zaměstnání se zdravotním pojištěním.

Nejvíce žádanými profesemi jsou v současné době kuchař, číšník, automechanik, obchodní zástupce, zdravotní sestra.

4.2 Nezaměstnanost

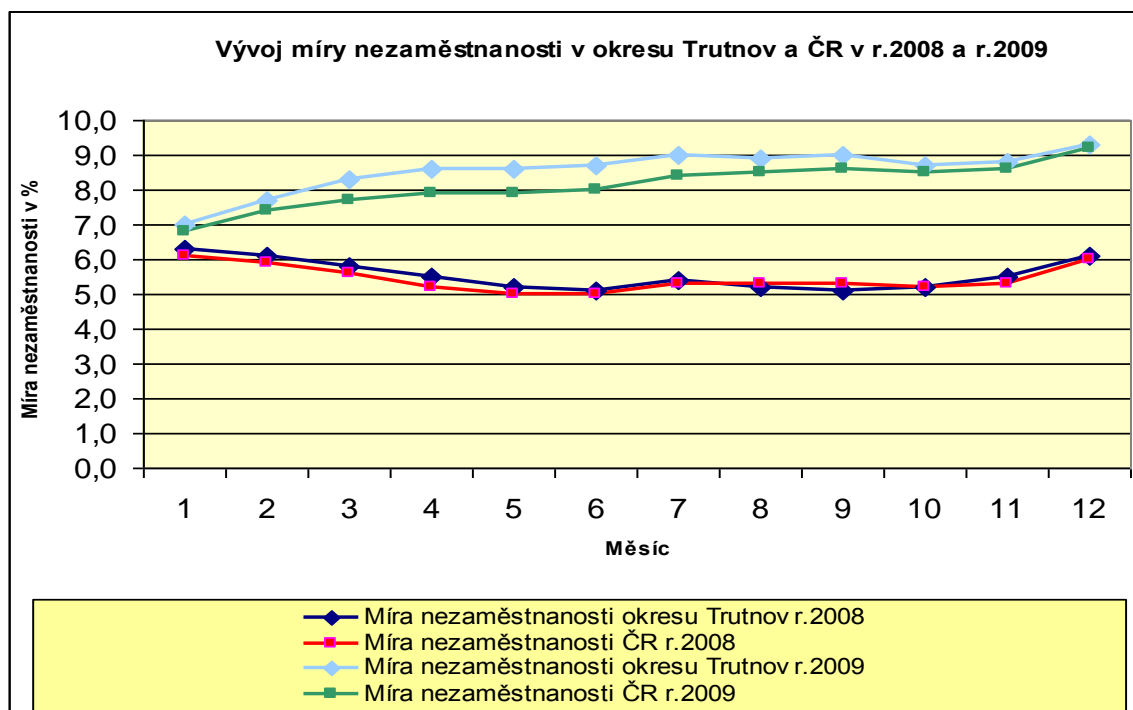
V následující tabulce a grafu je vidět vývoj nezaměstnanosti v Trutnovském okrese a v České republice v letech 2008-2009.

TABULKA 9: Stav a vývoj celkové míry nezaměstnanosti v okrese Trutnov a ČR

Rok	Měsíc												Průměrná MN
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Trutnov r.2008	6,3	6,1	5,8	5,5	5,2	5,1	5,4	5,2	5,1	5,2	5,5	6,1	5,5
ČR r.2008	6,1	5,9	5,6	5,2	5,0	5,0	5,3	5,3	5,3	5,2	5,3	6,0	5,4
Trutnov r.2009	7,0	7,7	8,3	8,6	8,6	8,7	9,0	8,9	9,0	8,7	8,8	9,3	8,4
ČR r.2009	6,8	7,4	7,7	7,9	7,9	8,0	8,4	8,5	8,6	8,5	8,6	9,2	8,0

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 12: Vývoj celkové míry nezaměstnanosti v okrese Trutnov a ČR

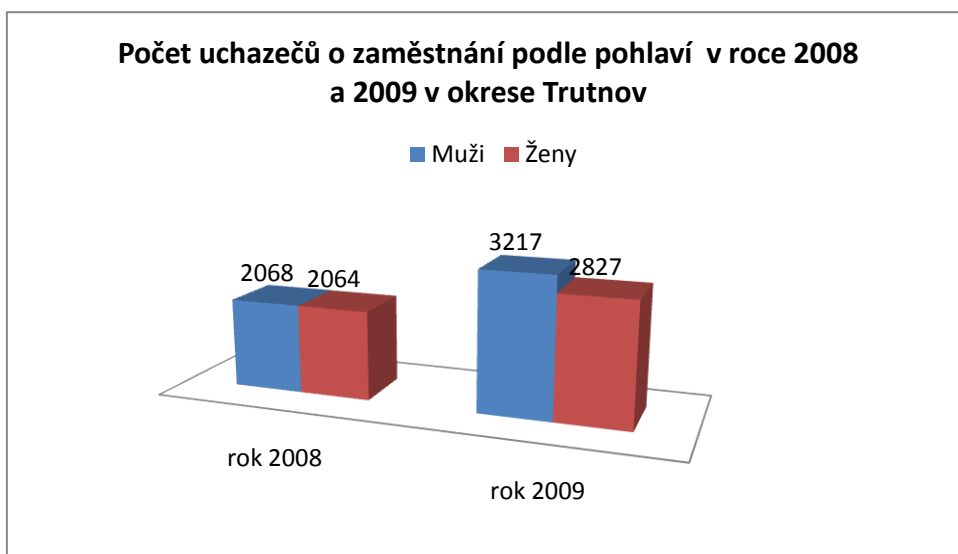
zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Z Tabulky č.9 a Grafu č 11 je patrné, že nezaměstnanost na Trutnovsku v roce 2008 po celou dobu kopírovala trend České republiky jen s nepatrnými výkyvy. V roce 2009 tomu bylo obdobně až na období březen až červenec, kdy došlo k již znatelnému, ale zároveň nijak rapidnímu nárůstu míry nezaměstnanosti v okrese oproti stavu v České republice.

Tím hlavním faktorem, který měl nepříznivý vliv na míru zaměstnanosti v okrese, byla celková ekonomická situace jak v České republice, tak i v ostatních zemích. Vlivem ekonomické krize nastal téměř ve všech oborech ekonomických činností pokles výroby a tím i zvýšení nezaměstnanosti rostl počet evidovaných uchazečů o zaměstnání a s ním také míra nezaměstnanosti. Zatímco ke konci roku 2008 evidoval Úřad práce v Trutnově 4 132 uchazečů o zaměstnání, na konci ledna 2009 to bylo již 4 686 uchazečů a na konci roku 2009 to bylo celkem 6 044 uchazečů o zaměstnání. Na konci třetího čtvrtletí roku 2009 bylo možno pozorovat mírný pokles evidovaných uchazečů, ale byl to jen přechodný stav. V procentuálním vyjádření tento vývoj znamená, že v průběhu roku 2009 se počet evidovaných uchazečů zvýšil o 46,3%. Podobný vývoj byl patrný i z pohledu dosažitelných uchazečů o zaměstnání, kdy z koncového stavu roku 2008, kdy bylo v evidenci celkem 3 971 uchazečů, tento počet vzrostl na 5 965 dosažitelných uchazečů na konci roku 2009, tj. nárůst o 50,2%.

Při **rozdělení uchazečů o zaměstnání na muže a ženy** můžeme pozorovat následující vývoj uvedený v grafu č.12.

GRAF 13: *Počet uchazečů o zaměstnání podle pohlaví v okrese Trutnov v období 08/09*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Úřad práce zaznamenal na konci roku 2008 celkem 2 068 uchazečů – **mužů v evidenci**. Tento počet se v průběhu roku postupně zvyšoval na konečných 3 217 mužů v evidenci ÚP. **Počet žen v evidenci ÚP** se z koncového stavu na konci roku 2008, kdy bylo evidováno celkem 2 064 žen, zvýšil na 2 827 na konci prosince 2009. V letech 2008 až 2009 je počet nezaměstnaných mužů vyšší než žen. Převaha mužů v evidenci Úřadu práce

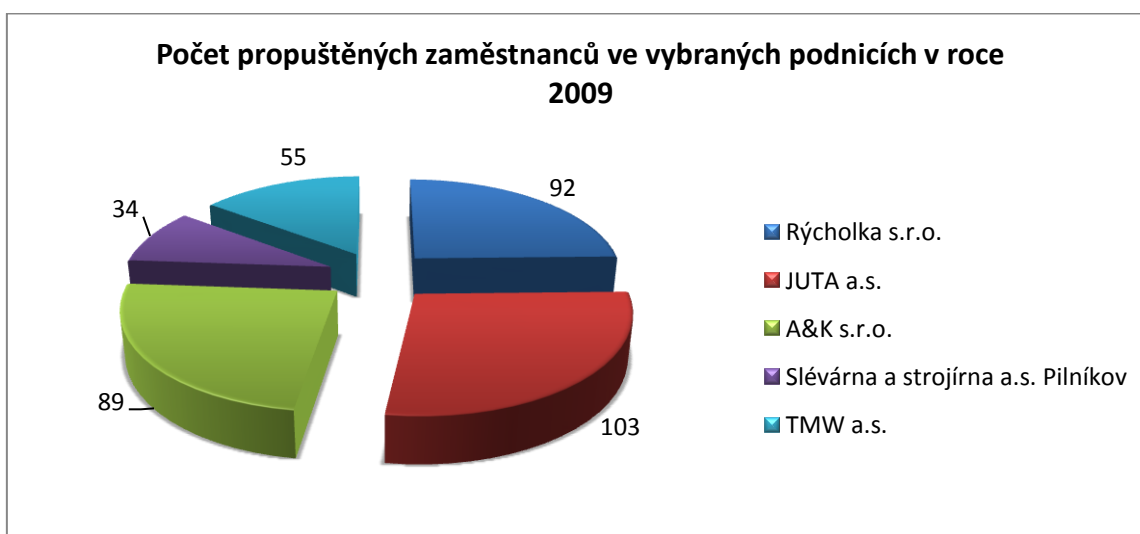
byla pravděpodobně způsobena reorganizací, restrukturalizací a propouštěním zaměstnanců u firem působících v oblasti těžby, strojírenství a automobilovém průmyslu.

Počet uchazečů o zaměstnání s nárokem na podporu se rovněž měnil, tak jako se měnil celkový počet uchazečů. Samozřejmě, i počet uchazečů s podporou narůstal, procentuálně však klesal. Zatímco na konci roku 2008 byla podpora v nezaměstnanosti vyplácena 2 098 uchazečům, tj. 50,8 % z celkového počtu, na konci roku 2009 byl podpora vyplácena 2 336 uchazečům, což představovalo 38,7 % všech uchazečů v evidenci ÚP.

Nezaměstnanost v okrese Trutnov byla ovlivňována hned několika faktory, které se na vývoji zaměstnanosti podílely jak příznivě, tak i nepříznivě

Hospodářská krize měla za následek, že celkem 14 zaměstnavatelů okresu Trutnov v průběhu roku 2009 ohlásilo hromadné propouštění svých zaměstnanců. Některým z nich se však podařilo na poslední chvíli sehnat zakázky a k propouštění nakonec nedošlo nebo ne v takovém rozsahu, jak se předpokládalo. Mezi zaměstnavateli, kteří ohlásili hromadné propouštění byli i významní zaměstnavatelé okresu, jako např. Krkonošské papírna, a.s., Hostinné, kde nakonec k hromadnému propouštění nedošlo, JUTA, a.s., Dvůr Králové, kde ohlásili hromadné propouštění celkem 103 zaměstnanců, Rýcholka, s.r.o., Choustníkovo Hradiště, kde se propouštění týkalo 92 zaměstnanců, TMW, a.s., Dvůr Králové nad Labem, 55 zaměstnanců, A&K, s.r.o., Trutnov, 89 zaměstnanců, Slévárna a strojírna, a.s., Pilníkov, kde bylo propuštěno 34 zaměstnanců. Další zaměstnavatelé při řešení složité ekonomické situace využili možnosti, kterou jim dává zákoník práce a tou možností je částečná zaměstnanost.

GRAF 14: *Počet propuštěných zaměstnanců ve vybraných podnicích v roce 2009*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

4.2.1 Struktura nezaměstnaných

Věková struktura

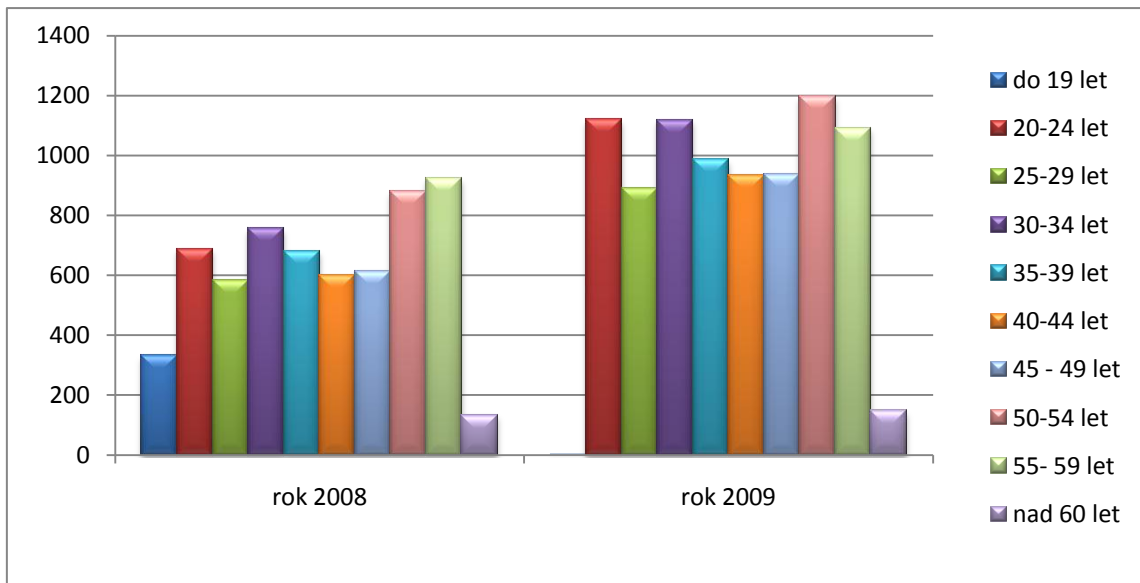
Věková struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Trutnov v obdobích prosinec 2008 a prosinec 2009 je zobrazena v následující Tabulce č.9. Z tabulky je také patrný vývoj podílu mužů a žen na uchazečích o zaměstnání.

TABULKA 10: *Věková struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Trutnov*

Vek	Stav k datu							
	Muži				Ženy			
	31.12.2008		31.12.2009		31.12.2008		31.12.2009	
	uchazeči	%	uchazeči	%	uchazeči	%	uchazeči	%
do 19 let	228	5,52	320	5,29	105	5,09	124	4,39
20-24 let	496	12,00	817	13,52	192	9,30	304	10,75
25-29 let	410	9,92	626	10,36	171	8,28	264	9,34
30-34 let	486	11,76	730	12,08	272	13,18	389	13,76
35-39 let	420	10,16	621	10,27	262	12,69	364	12,88
40-44 let	375	9,08	603	9,98	226	10,95	332	11,74
45-49 let	393	9,51	610	10,09	221	10,71	329	11,64
50-54 let	566	13,70	788	13,04	314	15,21	410	14,50
55-59 let	625	15,13	784	12,97	300	14,53	308	10,89
nad 60 let	133	3,22	145	2,40	1	0,05	3	0,11
Celkem	4 132	100,00	6 044	100,00	2 064	100,00	2 827	100,00

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 15: *Vývoj věkové struktury uchazečů v období 2008-2009*

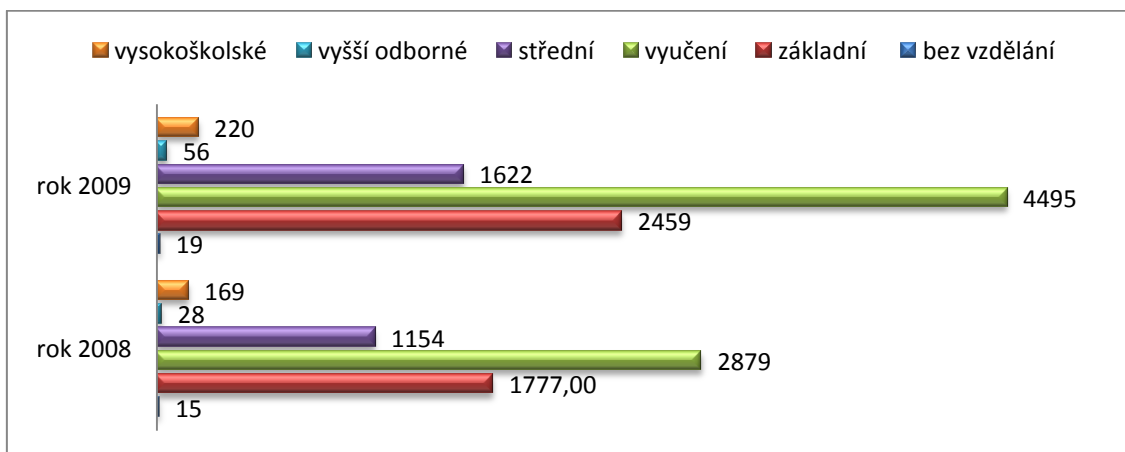
zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Problémovou oblastí, ve které došlo k významnému růstu nezaměstnanosti je podíl uchazečů ve věku 50 a více let. Další početnější skupinou ve věkové struktuře uchazečů o zaměstnání zůstala kategorie 20 až 24 let. Naopak nejméně evidovaných je ve skupině do 19 let a nad 60 let. U žen je nejpočetnější skupina rovněž kategorie nad 50 let a kategorie 30 až 34 let.

Vzdělanostní struktura

Jedním z mnoha údajů, které se u nezaměstnaných osob sledují, je vzdělání. Následující tabulka představuje vzdělanostní strukturu nezaměstnaných osob na Trutnovsku .

GRAF 16: *Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v roce 2008-2009*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

TABULKA 11: *Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání v okrese Trutnov 08/09*

Vzdělanostní struktura	Stav k datu							
	Muži				Ženy			
	31.12.2008		31.12.2009		31.12.2008		31.12.2009	
	Uchazeči	%	uchazeči	%	uchazeči	%	uchazeči	%
bez vzdělání	2	0,05	3	0,05	2	0,10	2	0,07
neúplné základní vzdělání	4	0,10	9	0,15	2	0,10	5	0,18
základní vzdělání	1 170	28,32	1 617	26,75	607	29,41	842	29,78
nižší střední vzdělání	1	0,02	1	0,02	1	0,05	0	0,00
nižší střední odborné vzdělání	119	2,88	168	2,78	58	2,81	72	2,55
střední odb.vzd.s výučním listem	1 819	44,02	2 793	46,21	809	39,20	1 111	39,30
stř.nebo stř.odb.bez mat.a výuč.listu	30	0,73	42	0,69	24	1,16	33	1,17
ÚSV	118	2,86	170	2,81	79	3,83	105	3,71
ÚSO s vyučením a maturitou	133	3,22	210	3,47	55	2,66	91	3,22
ÚSO s maturitou (bez vyučení)	602	14,57	846	14,00	364	17,64	475	16,80
vyšší odborné vzdělání	18	0,44	36	0,60	10	0,48	20	0,71
bakalářské vzdělání	23	0,56	27	0,45	12	0,58	17	0,60
vysokoškolské vzdělání	92	2,23	118	1,95	41	1,99	53	1,87
doktorské vzdělání	1	0,02	4	0,07	0	0,00	1	0,04
Celkem	4 132	100,00	6 044	100,00	2 064	100,00	2 827	100,00

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Z tabulky je patrné, že největší část nezaměstnaných tvoří vyučení tedy uchazeči se středním odborným vzděláním s výučním listem (46,21%) a uchazeči se základním vzděláním (26,75%). Tyto dvě skupiny tvoří dohromady 73 % všech uchazečů o zaměstnání. Třetí nejpočetnější skupinou jsou uchazeči ÚSO s maturitou (bez vyučení) (14%). Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání nevykazuje dlouhodobě žádné

výraznější změny. S vyšší kvalifikací se podíl evidovaných uchazečů snižuje. Nejmenší část představují tedy nezaměstnaní s vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním. Pro tyto lidi je snazší si práci najít, mají více schopnosti a dovednosti a zaměstnavatelé jim dávají přednost. Také je pro ně výhodnější pracovat, protože jejich výdělky jsou vyšší než sociální dávky.

Dlouhodobá nezaměstnanost

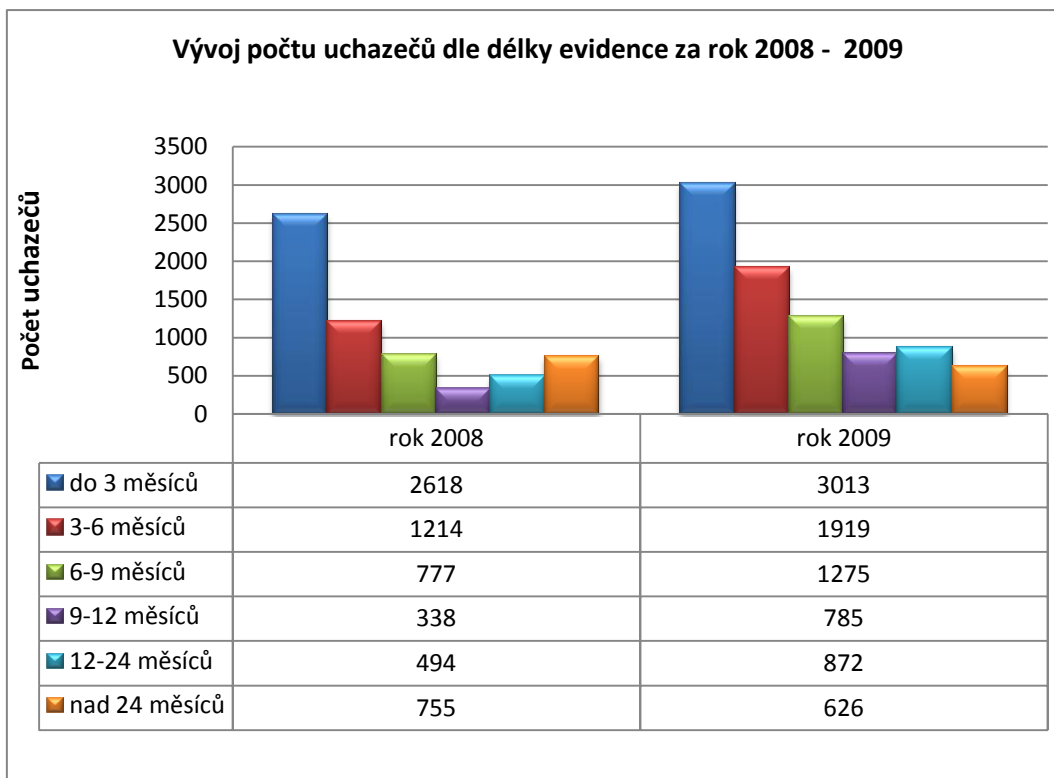
Významným ukazatelem je struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence Uchazeči o zaměstnání dle délky evidence na ÚP v okrese Trutnov v obdobích prosinec 2008 až prosinec 2009 jsou zobrazeny v následující Tabulce č.12

Tabulka č.12: Uchazeči o zaměstnání dle délky evidence na ÚP v okrese Trutnov

Délka evidence	Stav k datu							
	Muži				Ženy			
	31.12.2008		31.12.2009		31.12.2008		31.12.2009	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
do 3 měsíců	1 825	44,17	2 142	35,44	793	38,42	871	30,81
3 až 6 měsíců	801	19,39	1 303	21,56	413	20,01	616	21,79
6 až 9 měsíců	493	11,93	854	14,13	284	13,76	425	15,03
9 až 12 měsíců	218	5,28	665	11,00	120	5,81	308	10,89
12 až 24 měsíců	299	7,24	677	11,20	195	9,45	384	13,58
nad 24 měsíců	496	12,00	403	6,67	259	12,55	223	7,89
Celkem	4 132	100,00	6 044	100,00	2 064	100,00	2 827	100,00

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 17: Vývoj počtu uchazečů dle délky evidence za rok 2008-2009

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů (nad 12 měsíců) se ve sledovaném období se snížil o 1,37 % (19,24 % k 31. 12. 2008, 17,87 % k 31. 12. 2009), ačkoliv se jejich absolutní počet zvýšil o 285. Nejpočetnější skupinou uchazečů o zaměstnání dle délky evidence na ÚP k 31.12.2009 jsou uchazeči do 6 měsíců a tvoří 57 % všech uchazečů o zaměstnání. U žen je tento podíl cca. 53%.

Hlavní skupiny s dlouhodobou evidencí na úřadu práce tvoří uchazeči se zdravotním postižením, částečným invalidním důchodem, uchazeči s různými druhy zdravotních omezení a matky s dětmi, osoby starší 50 let a uchazeči se základním vzděláním. Těmto skupinám byla věnována zvýšená pozornost při zprostředkovatelské a poradenské činnosti a při poskytování příspěvků z aktivní politiky. Na dlouhodobé nezaměstnanosti se minimálně podílejí absolventi škol a mladiství.

Dlouhodobou nezaměstnanost ovlivňuje zejména nevyhovující zdravotní stav (OZP) a různé formy zdravotních omezení. Další faktor, který ovlivňuje vstup do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných, je nedostatečné vzdělání, nízká nebo žádná kvalifikace.

Klienti dlouhodobě nezaměstnaní se při hledání zaměstnání setkávají s řadou překážek. Patří sem zejména dojíždění, plat, doba trvání pracovní smlouvy, věk, zdravotní stav, vzdělání atd. Opakované evidence jsou nejvíce ovlivněny sezónním charakterem práce u zaměstnavatelů v zemědělství, stavebnictví, kdy uchazeči z evidence nastupují zpět do firem, dále vyřazováním uchazečů na krátkodobé pracovní poměry během roku.

4.3 Analýza problémových skupin

4.3.1 Absolventi škol a mladiství:

Během roku 2009 došlo k výraznému nárůstu u uchazečů, kteří přišli do evidence po řádném ukončení studia na učilištích, středních a vysokých školách a ještě nikdy nepracovali. Jejich počet se proti konci roku 2008, kdy jich Úřad práce v Trutnově evidoval celkem 293, zvýšil na konečných 424 s tím, že na konci měsíce září 2009 jejich počet dosáhl dokonce 515, kdy mnoho uchazečů přišlo do evidence po prázdninách.

Problémem těchto uchazečů, kteří v roce 2009 hledali zaměstnání, byla především nedostatečná praxe, kterou většina zaměstnavatelů vyžaduje. Další překážkou pro uplatnění absolventů škol a mladistvých je v některých případech nevhodná kvalifikace, kterou je však možné řešit zařazením uchazečů do vhodných rekvalifikačních kurzů. Nejhorší se z pohledu zprostředkování zaměstnání zaměstnávají mladiství. Do evidence se často hlásí ve věku 15 let, mají základní vzdělání, speciální školu nebo skončí v sedmé třídě. Umístění do zaměstnání je prakticky nemožné, až na výjimky vůbec nemají představu o svém budoucím životě a o tom, co to vůbec znamená pracovat, mít pracovní návyky. V současné době je přínosem to, že tyto uchazeče můžeme zařadit do Job klubů, které jim mohou pomoci buď při volbě povolání nebo při volbě zahájení nebo pokračování studia. Zároveň je mohou motivovat a aktivizovat k uplatnění na trhu práce.

Nejlépe umístěvanými jsou **absolventi** z oblastí strojírenských profesí a výpočetní techniky, dále pak absolventi obchodních akademií, gymnázií, průmyslových škol a vyšších odborných škol, kteří nemají absolutně žádné problémy s uplatněním se na Trutnovském trhu práce.

Situace se začíná mírně zlepšovat tím, že mladí lidé přizpůsobují výběr školy podle poptávky na trhu práce. Podpora této skupiny je prováděna především prostřednictvím rekvalifikací. Žádná speciální forma kromě definovaných nástrojů APZ pro ně na ÚP v Trutnově neexistuje.

4.3.2 Osoby se zdravotním postižením

Další skupinou obtížně hledající uplatnění na trhu práce jsou osoby se zdravotním postižením. Počet těchto uchazečů o zaměstnání od konce roku 2008, kdy jich úřad evidoval 682, postupně narůstal z 691 na konci měsíce ledna na konečných 752 evidovaných OZP na konci prosince 2009, což představovalo 12,5% celkových uchazečů. Z tohoto počtu bylo 542 uchazečů uvolněno ze zaměstnání, u 49, došlo k přehodnocení důchodu a 161 uchazečů nastoupilo do zaměstnání.

Hlavním problémem uchazečů se zdravotním postižením, kvůli kterému nacházejí jen těžko uplatnění na trhu práce, je jednak nedostatek vhodných pracovních příležitosti – ke konci června 2009 bylo hlášeno pouze 5 volných pracovních míst, tj. 1,1 % ze všech hlášených volných pracovních míst, a dále nevyhovující kvalifikace nebo věk uchazeče. Další limitující skutečností je v mnoha případech kumulace více druhů poškození zdraví, kdy potom je pro zaměstnavatele velmi těžké přizpůsobit podmínky pro zaměstnání uchazečů se zdravotním

4.3.3 Další problémové skupina na trhu práce

Mezi další problémové skupin patří skupina **žen pečujících o děti do 15 let**. V roce 2008 bylo evidováno 267 a v roce 2009 dokonce 394 žen pečujících o děti. V této skupině uchazeček se projevilo nastartování tří rychlostního rodičovského příspěvku. Řada rodičů si zkrátila rodičovskou dovolenou ze 4 let na 3 a případně i 2 roky z finančních důvodů. Tito rodiče se v současné době již dostávají do evidence. Zároveň se vracejí i maminky ze silnějších populačních ročníků. Maminky s dětmi stabilně narážejí na problémy s nevyhovující pracovní dobou, dojížděním do zaměstnání a chybějícími předškolními zařízeními.

Problémovou skupinou jsou i **uchazeči o zaměstnání se základním vzděláním**. Tyto osoby, pokud nemají dlouholetou praxi, nebo alespoň nějaké kvalifikační zkoušky (ŘP, svářeni apod.), nemají prakticky žádnou šanci získat uplatnění na trhu práce.

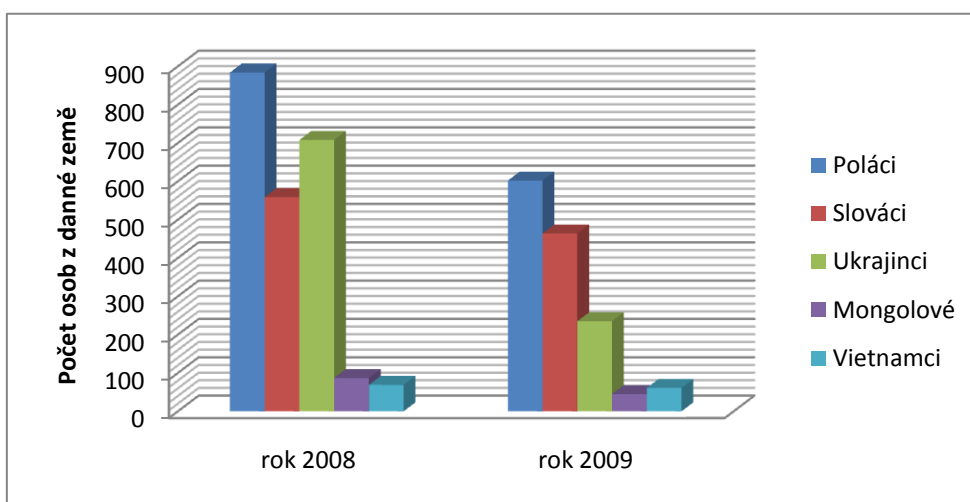
Další problémovou skupinou jsou **osoby starší 50 let**. Na konci roku 2009 tato skupina představovala 1 717 uchazečů, což bylo 28,4 % všech uchazečů. Uchazeči ve věkové kategorii nad 50 let byli vždy hůře umístitelní na trhu práce a v současné době se toto stále prohlubuje, bez ohledu na prodlužující se délku odchodu do důchodu,

zaměstnavatelé upřednostňují v zaměstnávání osoby mladší. Lidé, kteří mají 3 roky do důchodu a méně, jsou nejhůře zaměstnatelní.

4.4 Cizinci na trhu práce

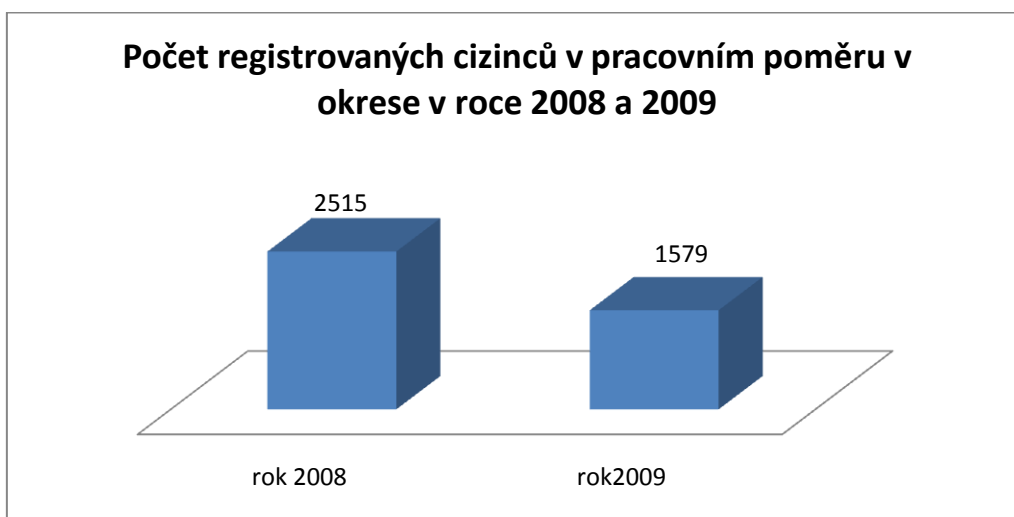
Na základě povolení k zaměstnání vydaném Úřadem Práce cizincům ze zemí mimo Evropskou unii pracovalo v okrese Trutnov k 31.12.2009 302 cizinců, tj. 19,1 % všech cizinců. Celkem bylo zastoupeno 17 zemí mimo EU. Z těchto zemí byli nejvíce zastoupeni občané Polska, Slovenska, Ukrajiny, Mongolska a Vietnamu.

GRAF 18: *Struktura cizinců podle nejvíce zastoupených zemí.*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 19: **Registrovaný počet cizinců v pracovním poměru v okrese Trutnov 08/09**

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Nejvíce cizinců pracovalo ve stavebnictví, strojírenské výrobě – montážní práce při výrobě automobilů a v elektrotechnickém průmyslu. Dalším oborem, kde bylo hodně využíváno

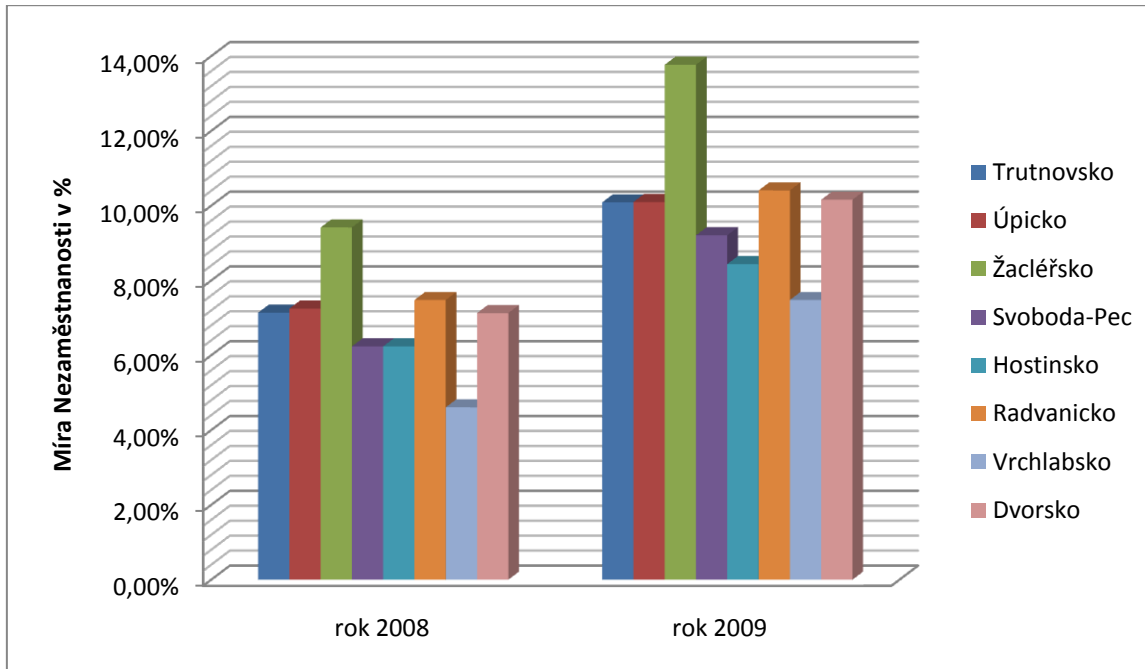
služeb cizinců v okrese Trutnov, byly služby související s cestovním ruchem – pomocné práce v ubytovacích zařízeních (pokojské, uklízečky), obslužný personál v hotelích (číšníci, servírky, kuchaři).

Se zaměstnáváním cizinců souvisí i některé problémy. Především se jedná o nelegální zaměstnávání cizinců na stavbách, ale i jako agenturní pracovníci v průmyslu, kdy zaměstnavatelé i agentury „vysílají“ své zaměstnance na práci do okresu Trutnov. Vysílání cizinci mají povolení pro zaměstnavatele mimo okres Trutnov a tedy s místem výkonu mimo okres Trutnov, nebo nemají povolení žádné. Při kontrolách provedených Úřadem práce bylo odhaleno celkem 78 nelegálně zaměstnaných cizinců. Za porušení zákona o zaměstnanosti bylo uloženo 29 pokut zaměstnavatelů v celkové výši 1 118 tis.Kč.

4.5 Situace nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech

Následující graf zachycuje porovnání míry nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech okresu za roky 2008 – 2009.

GRAF 20: *Míra nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech okresu Trutnov v letech 2008-2009 v %*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Jak je patrné z výše uvedeného grafu č.13 je nejproblémovějším mikroregionem okresu Trutnov **Žacléřsko** s mírou nezaměstnanosti **9,42%** na konci roku 2008 a na konci roku 2009 až **13,77%**. Tento region patří již řadu let k velmi problémovým oblastem

okresu Trutnov. Rozhodující pro nedostatečný ekonomický rozvoj regionu je kromě nízkého počtu ekonomicky aktivních obyvatel, kteří ve velké míře opustili region po útlumu textilního průmyslu a hornictví. V současné době v regionu působí jeden větší zaměstnavatel – **KERAMTECH, s.r.o.**, Žacléř. Tento zaměstnavatel v závěru roku 2008 ohlásil hromadné propouštění, které se dotklo přibližně 60 zaměstnanců. Nyní je ve firmě zaměstnáno 107 zaměstnanců a v následujícím období zde nepředpokládají podstatné změny v zaměstnanosti. Během roku 2008 se v regionu povedlo vybudovat několik sportovních zařízení, ale to nestačilo k nějakému většímu nárůstu pracovních příležitostí. Stále se nedaří ve větší míře rozvinout podnikatelské aktivity, které by vedly k nárůstu počtu pracovních míst, a to i přesto že se tu v malé míře rozrůstá výstavba bytů. To má za následek hlavně poloha regionu v okrajové části okresu na severu v podhůří Krkonoš, není zde vyhovující dopravní spojení s vnitrozemím ani se sousedním Polskem. V současné době se v malé míře daří rozvinout aktivity ve službách souvisejících s turistickým ruchem a sportem. Lze předpokládat, že ani v budoucnu nevzniknou v regionu velké firmy, a proto se úřad práce snaží podporovat především malé a střední podnikání v co nejširším měřítku. Na konci roku 2008 byl v mikroregionu počet evidovaných uchazečů o zaměstnání 223, tento počet během roku 2009 vzrostl na konečných 329 uchazečů. Proti stejnému období roku

2008 je to nárůst o 126 uchazečů.

Druhým nejpostiženějším mikroregionem z hlediska nadprůměrné míry nezaměstnanosti je **Radvanicko** s mírou nezaměstnanosti **7,48%** na konci roku 2008 a **10,71%** na konci roku 2009. Situace v tomto regionu je podobná jako v regionu Žacléřsko, tj. projevil se zde útlum hornictví a textilního průmyslu v posledních letech minulého století. Rovněž geografická poloha je podobná – region se rozprostírá v podhůří Jestřebích hor. Stejně jako v regionu Žacléřsko se ani zde nedaří vzniku nových podnikatelských aktivit ve větším měřítku, a tak obyvatelům regionu nezbývá nic jiného, než dojíždět za prací směrem do vnitrozemí okresu nebo i do sousedního okresu. To je však stíženo nedostatkem či neexistencí dopravních spojů. Počet evidovaných uchazečů o zaměstnání byl 88 ke konci roku 2008 a během roku 2009 se vyšplhal až na 126 uchazečů.

Rovněž regiony **Trutnovsko** a **Úpicko** byly v minulých letech zasaženy útlumem textilního průmyslu. Jejich míra nezaměstnanosti se z **7,2%** ke konci roku 2008, dostala až na **10,9%** na konci roku 2009. Rozhodujícím vlivem na to mělo ukončení činnosti v minulosti velmi významného zaměstnavatele – Texlen, a.s., a jeho nástupce SLEZANU Frýdek –

Místek, a.s. I když řada uchazečů našla později uplatnění na trhu práce, mnozí stále zůstávají v evidenci uchazečů o zaměstnání. Ani současná ekonomická situace příliš nenahrává rozvoji podnikatelských aktivit, i když podmínky jsou určitě lepší než v okrajových příhraničních regionech okresu. Počet uchazečů o zaměstnání se zvýšil z 514 v roce 2008 na 710 ke konci roku 2009. I na Trutnovsku došlo ke zvýšení počtu nezaměstnaných. Na konci roku 2008 bylo v evidenci uchazečů evidováno 1 378 uchazečů proti současným 1 947.

Pro regiony **Dvorsko a Hostinsko** platí, že je zde poměrně úzká nabídka pracovních příležitostí. **Dvorsko** bylo navíc v minulosti postiženo ukončením činnosti několika velkých zaměstnavatelů v textilním průmyslu – TIBA, a.s., Dvůr Králové nad Labem, JUTA, a.s., Dvůr Králové nad Labem, DIETFURT, s.r.o., Dvůr Králové nad Labem, Tessitura Monti Cekia, s.r.o., Borovnička. V současné době TIBA, a.s. a DIETFURT, s.r.o. již ukončili svou činnost, firma Tessitura Monti Cekia ohlásila v roce 2009 hromadné propouštění – došlo ke snížení stavu zaměstnanců ze 132 na 98. V současné době se ještě uvažuje o snížení stavu na 87 zaměstnanců.

V minulosti se zde dařilo zemědělské činnosti, která přetrvává i v současnosti. V poslední době se v tomto regionu daří rozvíjet služby související s turistickými a sportovními aktivitami. Jsou zde hojně navštěvované lokality – ZOO Dvůr Králové, a.s., zámek Kuks, Zvičina a další.

V **Hostinném** ohlásil zaměstnavatel Krkonošské papírny, a.s. ke konci roku 2008 hromadné propouštění, ke kterému nakonec nedošlo. I přesto ale zaměstnanost v tomto regionu klesá. Stejně jako na Dvorsku, je pro tento region typická nízká podnikatelská aktivita.

Míra nezaměstnanosti v regionu Hostinsko byla ke konci roku 2009 8,44 %. Absolutně to představovalo 394 uchazečů o zaměstnání. Proti stejnému období roku 2008, kdy byla míra nezaměstnanosti 6,24 % při 166 uchazečích o zaměstnání, to bylo značné zhoršení situace na trhu práce. V regionu Dvorsko došlo také ke zvýšení počtu uchazečů o zaměstnání, míra nezaměstnanosti byla ke konci roku 2009 ve výši 10,16 % při 1 400 uchazečích o zaměstnání proti 7,13 % při 980 uchazečích ve srovnatelném období roku 2008. Pro oba regiony platí, že z obou mohou lidé za prací dojíždět do větších měst v sousedních regionech.

V regionech **Svoboda – Pec a Vrchlabsko** platí, že míra nezaměstnanosti je přibližně stejná nebo nižší než míra nezaměstnanosti celého okresu Trutnov. Situaci na trhu práce

zde ovlivňuje poloha regionu v podhůří Krkonoš. To umožňuje rozvíjet aktivity v oblasti turistického ruchu a ve službách s ním spojených. Navíc na *Vrchlabsku* působí výrobce automobilů **ŠKODA AUTO, a.s.**, na kterého navazují další výrobci, a proto se zaměstnanost daří udržet na vysoké úrovni, i když i zde k poklesu také došlo. Pro oba regiony navíc platí, že jsou zde dobré dojezdové možnosti do sousedních oblastí okresu, případně do vedlejšího okresu. Zvýšení míry nezaměstnanosti na Vrchlabsku způsobil útlum textilního průmyslu a částečné omezení výroby elektrotechniky. V regionu *Svoboda – Pec* byla ke konci roku 2009 míra nezaměstnanosti 9,24 %. Počet uchazečů o zaměstnání byl 245 proti 166 uchazečům ve srovnatelném období roku 2008, kdy míra nezaměstnanosti byla 6,24 %. Ve vrchlabském regionu byla konci roku 2009 míra nezaměstnanosti tradičně nejnižší z celého okresu, a to 7,43 % při 774 uchazečích. Ve srovnatelném období roku 2008 byla míra nezaměstnanosti 4,61 % a v evidenci bylo 486 uchazečů o zaměstnání.

4.6 Aktivní politika zaměstnanosti (APZ)

Úřady práce vychází při realizaci APZ ze specifík vyplývajících z regionálního trhu práce, struktury uchazečů o zaměstnání a z objemu přidělených prostředků.

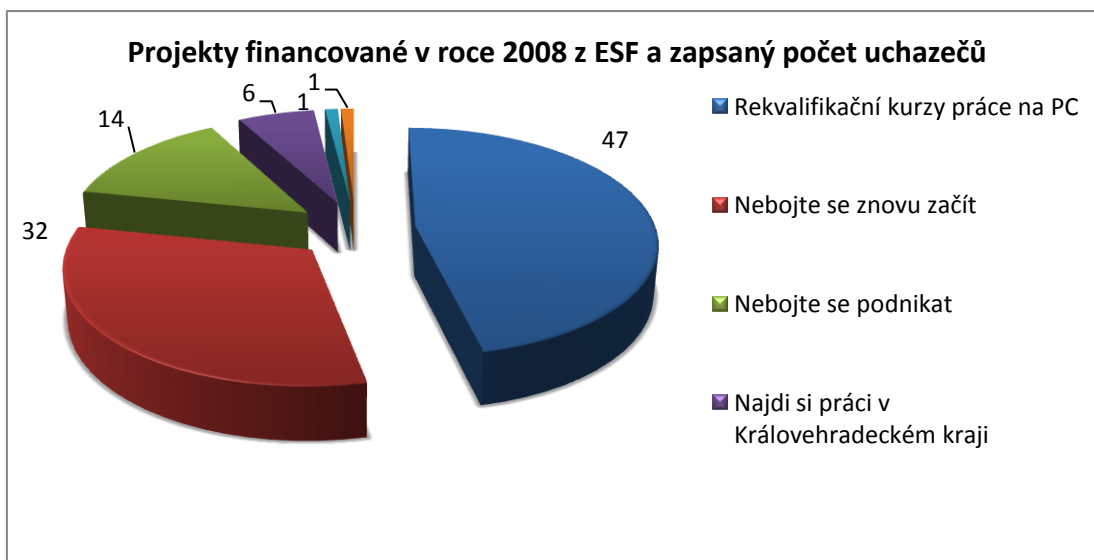
4.6.1 Nástroje APZ

Nejvíce využívanými nástroji APZ v roce 2008 i 2009 pro tvorbu pracovních míst byla *rekvalifikace, veřejně prospěšné práce (VPP) a společensky účelná pracovní místa (SÚPM)*.

Při realizaci jednotlivých nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti byly využívány jak finanční prostředky ze státního rozpočtu, tak i finanční prostředky Evropského sociálního fondu (ESF).

Do **projektů financovaných z prostředků ESF** bylo **v roce 2009** zařazeno celkem **390 uchazečů** o zaměstnání. Většina uchazečů byla zařazena do kurzů obsluha PC, číšnické a kuchařské práce, základy podnikání a pracovník obchodu a služeb. Do projektů financovaných z prostředků ESF bylo **v roce 2008** zařazeno celkem **101 uchazečů** o zaměstnání. Celkem bylo realizováno 6 projektů, jejich název a počet uchazečů zapsaných do těchto projektů je zobrazen v následujícím grafu č.21

GRAF 21: *Projekty financované v roce 2008 z ESF a zapsaný počet uchazečů*

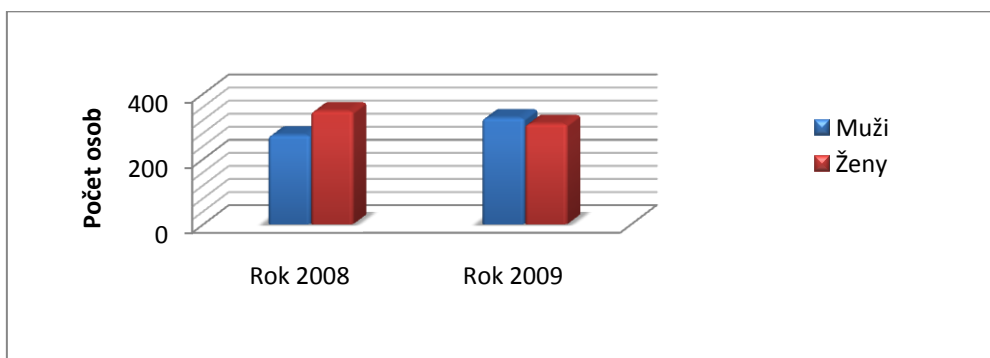

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Do rekvalifikačních kurzů bylo za období roku 2009 zařazeno celkem **634** klientů, z toho 617 uchazečů o zaměstnání a 17 zájemců o zaměstnání, což bylo o 14 klientů víc než v roce 2008, kdy do těchto kurzů bylo zařazeno **620** klientů z toho 585 uchazečů o zaměstnání a 35 zájemců o zaměstnání. V období 2008 bylo realizováno **21 dohod se zaměstnavateli o rekvalifikaci zaměstnanců**, kde bylo zařazeno 27 zaměstnanců s celkovým příspěvkem **245.337,-Kč**. Za rok 2009 bylo realizováno **24 dohod se zaměstnavateli o rekvalifikaci zaměstnanců**, kde bylo zařazeno 28 zaměstnanců s celkovým příspěvkem **216 175,- Kč**.

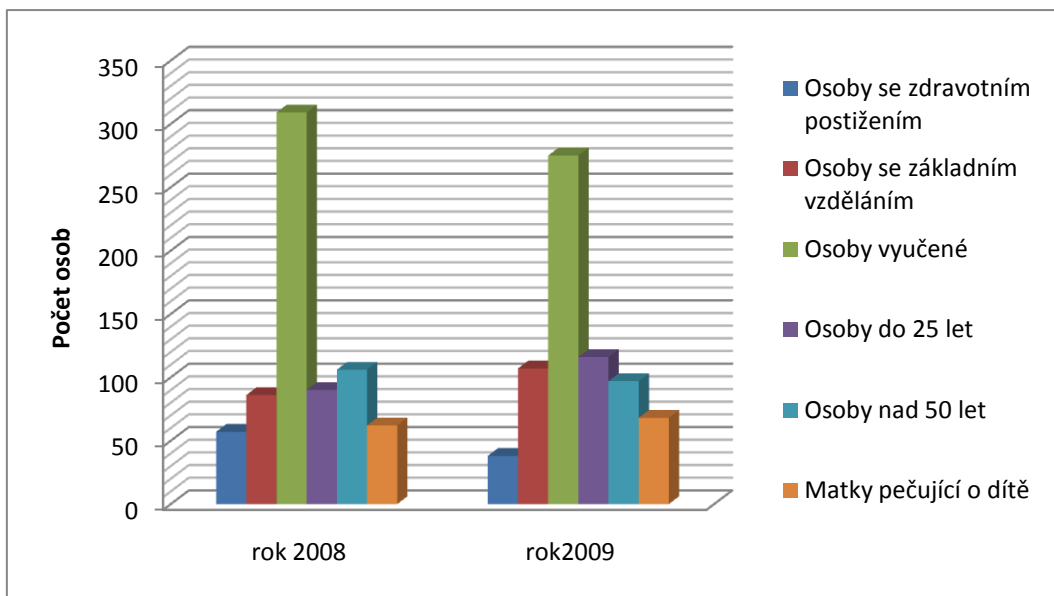
Ve specifických rekvalifikacích byli uchazeči převážně zařazeni do následujících kurzů: obsluha PC, řidičské průkazy skupiny RB/C a RCE, kurzy sváření a služby osobního charakteru. Do programu k získání odborných praktických znalostí bylo zařazeno 17 absolventů škol.

GRAF 22 : *Muži a ženy zapsaní do rekvalifikačních kurzů v letech 2008 a 2009*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 23: *Struktura zařazených uchazečů do rekvalifikačních kurzů*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Nástroj **veřejně prospěšné práce** využívá Úřad práce v Trutnově ve spolupráci s obecními a městskými úřady. V rámci tohoto nástroje jsou vytvořena pracovní místa především na údržbu a úklid veřejných prostranství, budov a komunikací. Tyto pracovní příležitosti realizované na základě dohod s obcemi a neziskovými nebo charitativními organizacemi byly financovány jak z finančních prostředků ESF, tak ze státního rozpočtu. Celkem bylo **v roce 2008** efektivně vynaloženo **8 800 tis. Kč**, z toho bylo téměř 72 % pokryto z ESF (6 332 tis. Kč). V rámci veřejně prospěšných prací bylo v roce 2008 **zaměstnáno celkem 130 uchazečů** o zaměstnání, z toho bylo **92 uchazečů umístěno na místa financovaná z prostředků ESF** a **38 na místa financovaná ze státního rozpočtu**. Jednalo se především o uchazeče dlouhodobě evidované a se základním vzděláním.

Společensky účelné pracovní místo – jsou uplatňována zejména na vyučené uchazeče a uchazeče se středním všeobecným nebo odborným vzděláním. Za podpory státu prostřednictvím úřadu práce vzniklo **v roce 2008** celkem **148 pracovních míst**. Z toho bylo 127 míst u zaměstnavatelů a 21 uchazečů o zaměstnání se rozhodlo pro samostatnou výdělečnou činnost. Na nově zřízených pracovních místech bylo umístěno 11 občanů se zdravotním postižením. Pro uchazeče splňující podmínky § 33 zákona č. 435/2007 Sb., o zaměstnanosti, bylo vyhrazeno 114 pracovních míst, z toho bylo 17 pracovních míst vyhrazeno pro uchazeče ve věku do 25 let a absolventy VŠ. Celkem úřad práce vydal v roce 2008 na společensky účelná pracovní místa **8 340 tis. Kč**. **V roce 2009** bylo takto

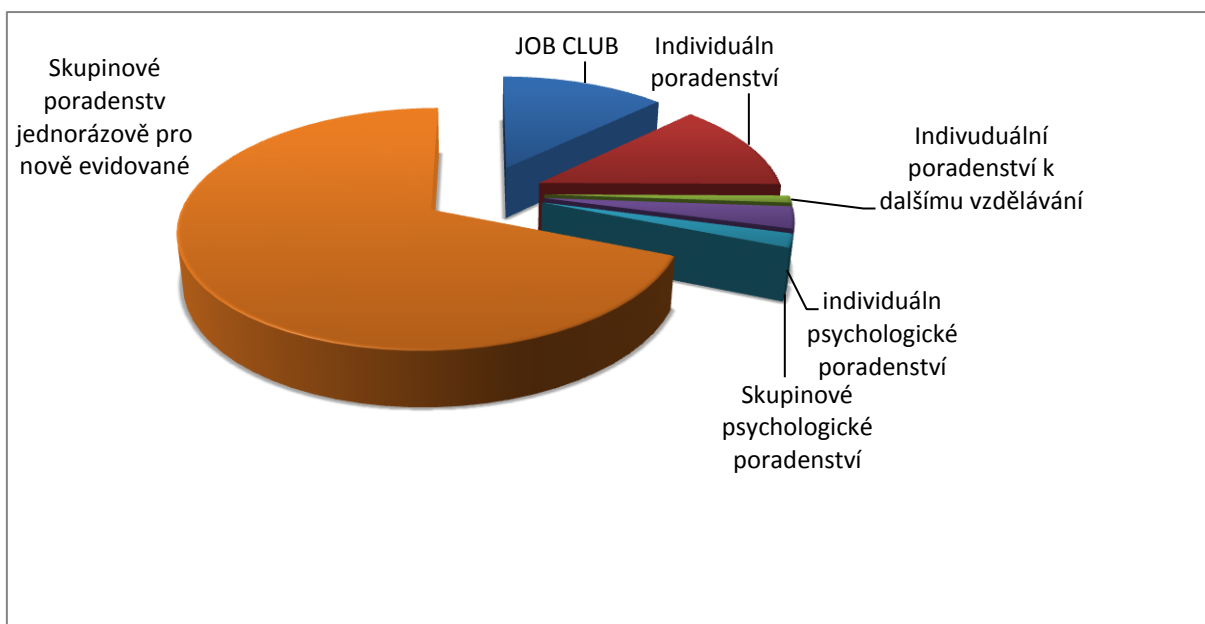
vytvořeno už **704 nových pracovních míst**, především na pozice prodavači, sekretářky, pomocní a nekvalifikováni montážní a manipulační dělníci, ostatní administrativní pracovníci, apod.

Poradenská činnost Úřadu práce v Trutnově je zaměřena na zvyšování sebevědomí a na podporu aktivního hledání zaměstnaní. Součástí je pořádání besed s nezaměstnanými, tzv. **JOB klubů**, kde nezaměstnaní získají nové poznatky, které jim pomohou při aktivním hledání zaměstnaní. Tyto kurzy slouží ke zvyšování sebevědomí, k učení se technikám hledání zaměstnaní, psaní životopisů apod. Součástí je i pracovníprávní poradenství, informace o službách Úřadu práce v Trutnově nebo pomoc odborného poradce a psychologa.

Dále probíhají poradenské akce ve formě individuálních pohovorů s mladistvými uchazeči. Jejich cílem je přesvědčit je k návratu ke studiu nebo k rekvalifikačnímu kurzu. Úřad práce v Trutnově se také zaměřuje na žáky základních škol a pořádá pro ně besedy zaměřené na volbu povolání. Žáci dostávají informace o nabídce studijních oborů jednotlivých škol. Pracovníci ÚP v Trutnově je také upozorňují, které obory jsou perspektivní a o které není z řad zaměstnavatelů zájem. Tyto informace mohou pomoci předejít žákům ZŠ pozdější nezaměstnanosti.

Počet osob, jimž byla během kalendářního roku 2009 poskytnuta některá z forem poradenské činnosti je uvedeno v následujícím grafu č.24

GRAF 24 : *Formy poradenské činnosti podle využití uchazečů o zaměstnání*

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

4.6.2 Výdaje na APZ v okrese

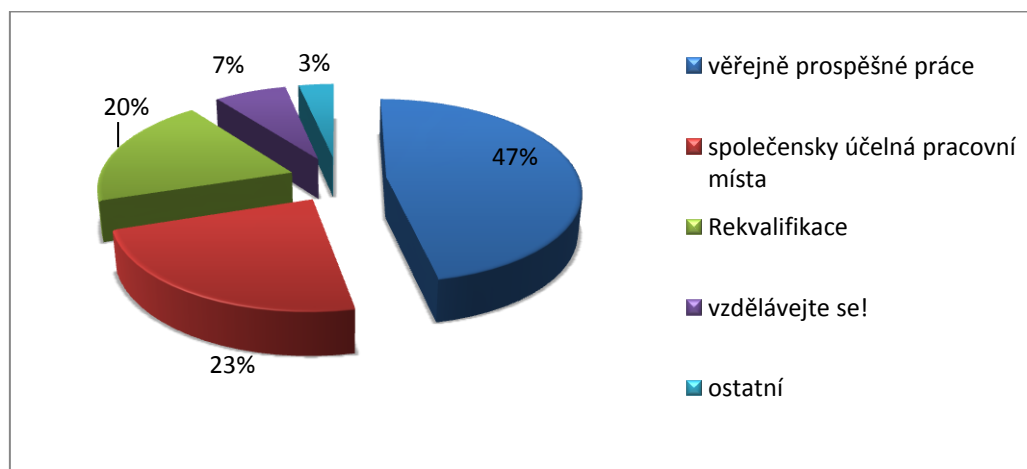
Na jednotlivé nástroje aktivní politiky zaměstnanosti bylo v roce 2008 celkem vynaloženo **22 807 tis. Kč**, z toho na nová opatření připadlo 22 379 tis. Kč, tj. 98,1 %, a 428 tis. Kč

připadlo na pokrytí závazků z dohod uzavřených v roce 2007. Z celkového objemu vynaložených finančních prostředků bylo 6 332 tis. Kč pokryto z ESF a zbytek, tj. 16 475 tis. Kč, bylo z rozpočtu úřadu práce na APZ. Nejvíce peněz bylo použito na úhradu mzdových nároků uchazečů umístěných na veřejně prospěšné práce, kde bylo vynaloženo 6 332 tis. Kč z ESF a 2 468 tis.

Na opatření APZ v roce 2009 bylo vynaloženo celkem **38 187 tis. Kč**. Z celkového objemu vynaložených finančních prostředků bylo 93,7% financí vynaloženo na nové opatření a 6,3%, tj. 2 390 tis. Kč tvořily závazky z dohod uzavřených v roce 2008. Úřad práce využil v roce 2009 přednostně prostředky ESF na vybrané nástroje APZ – především společensky účelná pracovní místa vyhrazená, veřejně prospěšné práce a rekvalifikace. Celkově bylo v roce 2009 z prostředků ESF – OP LZZ využito 23 776 tis. Kč, tj. 62,3% všech vyčerpaných finančních prostředků.

Z pohledu celkového čerpání finančních prostředků určených na aktivní politiku zaměstnanosti bylo v roce 2009 nejvíce čerpáno na VPP 17 824 tis. Kč, na SÚPM bylo čerpáno 8 756 tis. Kč, rekvalifikace 7 435 tis. Kč, projekt Vzdělávejte se! 2 684 tis. Kč, a na provoz chráněných míst a chráněných dílen 1 303 tis. Kč. Na ostatní výdaje v rámci APZ bylo potřeba 80 tis. Kč.

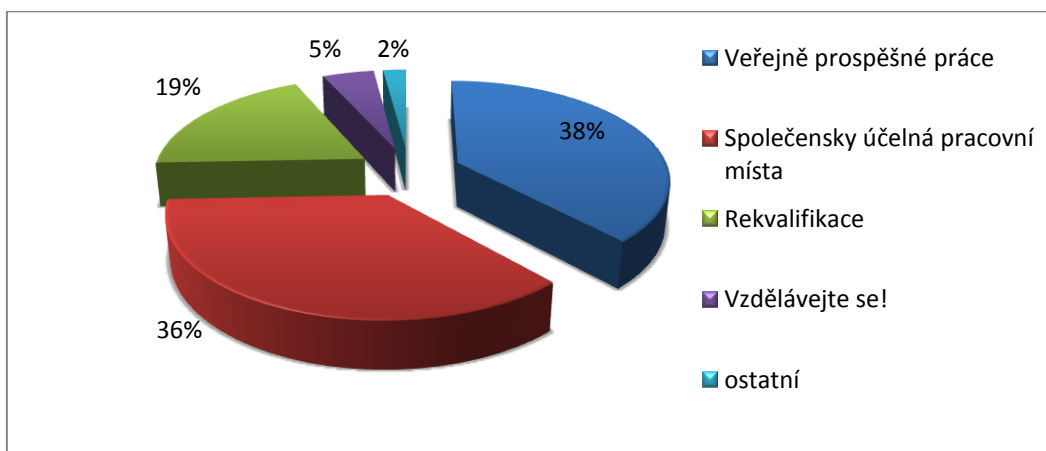
GRAF 25: Procentní podíl výdajů na jednotlivé nástroje APZ v okrese v roce 2009

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Pro porovnání sem vytvořila následující graf č.26 z hodnotami za rok 2008.

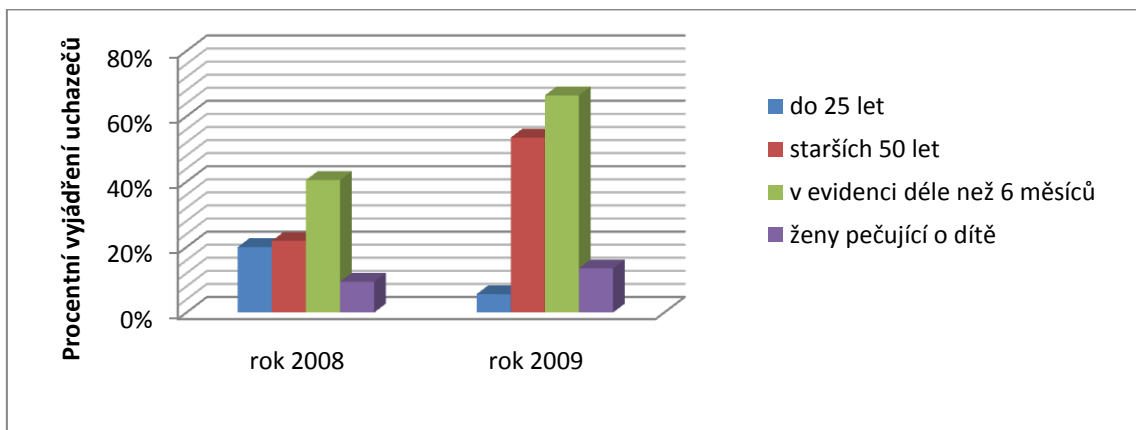
GRAF 26: Procentní podíl výdajů na jednotlivé nástroje APZ v okrese v roce 2008

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Do *opatření aktivní politiky zaměstnanosti* bylo v roce 2008 zařazeno celkem 762 uchazečů o zaměstnání v roce 2009 počet zařazených ucháčů vzrostl na 989 uchazečů o zaměstnání.

GRAF 27: Struktura uchazečů o zaměstnání zařazená do APZ v % v letech 2008-2009

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Z hlediska umístování uchazečů o zaměstnání se jako nejméně úspěšný jeví nástroj VPP a rekvalifikace. Uchazeči o zaměstnání, kteří byli umístěni na místa financovaná z finančních prostředků určených na APZ, získali alespoň na určité období pracovní uplatnění – především VPP, a v případě dlouhodobě evidovaných zpětně získali pracovní návyky. V mnoha případech se uchazeči o zaměstnání opakovaně „vrací“ na pracovní pozice, jakmile splní požadované podmínky, především požadavek na délku evidence.

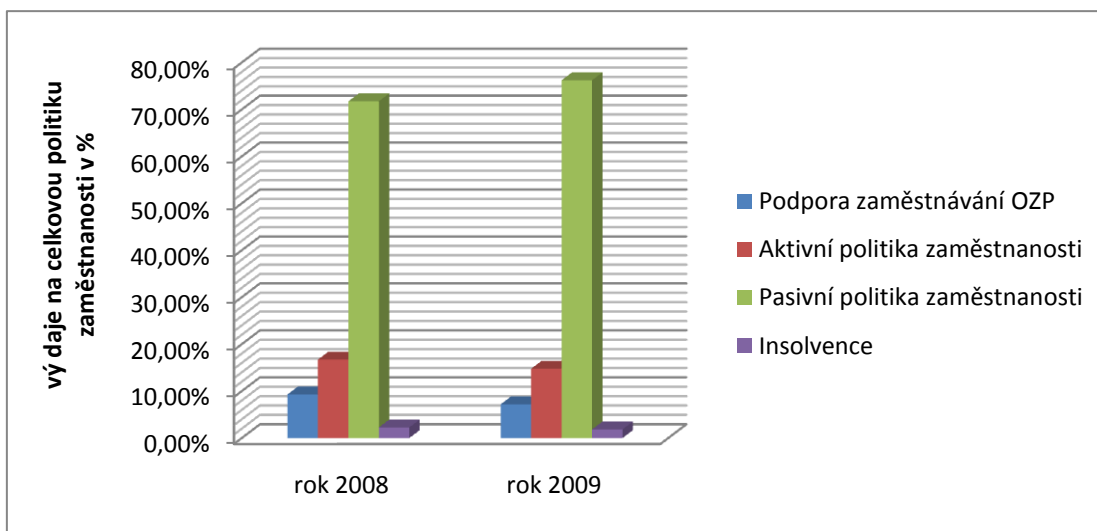
Mnohdy se také stávalo, že umístění uchazeči se osvědčili tak dalece, že jim bylo nabídnuto trvalé pracovní uplatnění. V rámci rekvalifikačních a poradenských aktivit úřadu práce byla uchazečům o zaměstnání dána možnost získat nové znalosti nebo prohloubit stávající a tím se lépe uplatnit na trhu práce.

TABULKA 12: Výdaje na celkovou politiku zaměstnanosti v okrese Trutnov

Skutečné čerpání výdajů na (v tis. Kč)	r.2008		r.2009	
	ABS	%	abs	%
aktivní politiku zaměstnanosti (APZ)	22 807	16,71	38 187	14,76
pasivní politiku zaměstnanosti (PPZ) - (podpora v nezaměstnanosti)	97 880	71,73	197 223	76,21
insolventi	3 082	2,26	4 758	1,84
podporu zaměstnávání OZP - (příspěvek dle § 78 zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti)	12 681	9,29	18 608	7,19
politiku zaměstnanosti celkem (PZ)	136 450	100,00	258 776	100,00

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

GRAF 28: Výdaje na celkovou politiku zaměstnanosti v okrese Trutnov 08-09 v %

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

Výdaje na celkovou politiku zaměstnanosti se zvýšili z **136 450 tis. Kč** v roce 2008 až na **258 776 tis. Kč** v roce 2009, tj. o 122 326 tis. Kč v procentuálním vyjádření je to nárůst výdajů až o 89,70 %.. Tento nárůst celkových výdajů na politiku zaměstnanosti způsobili zejména **výdaje na pasivní politiku zaměstnanost**, které se zvýšily z **97 880 tis.**

Kč až na **197 223 tis. Kč**, tj. o 99 343 tis.Kč v procentuálním vyjádření je to nárůst výdajů až o 101,50 %..

Výdaje na pasivní politiku zaměstnanosti (podpora v nezaměstnanosti) tvoří v **roce 2008** 71,73 % a v **roce 2009** až 76,21% celkových výdajů na politiku zaměstnanosti. *Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti tvoří* v **roce 2008** 16,71 % a v **roce 2009** jen 14,76% celkových výdajů na politiku zaměstnanosti. Další výdaje na podporu zaměstnávání OZP a insolventi jsou již oproti předchozím výdajům řádově několikanásobně menší jak v absolutním, tak procentuálním vyjádření. Zajímavé je, že i když v absolutním vyjádření všechny jednotlivé části celkových výdajů politiky zaměstnanosti v roce 2009 oproti roku 2008 rostou, v procentuálním vyjádření klesají (kromě výdajů na pasivní politiku zaměstnanosti). Tento jev je samozřejmě velice negativní.

4.7 Prognóza vývoje trhu práce v dalším období

Vývoj trhu práce v okrese Trutnov v následujícím období bude do značné míry ovlivněn hned několika faktory. Lze předpokládat, že ekonomická situace celé České republiky se projeví i na zaměstnanosti v okrese Trutnov. Podle výsledků provedeného monitoringu v závěru roku 2009 řada zaměstnavatelů okresu očekává stagnaci nebo mírný vzestup (celkově o 0,6%), což odpovídá předpokladům ekonomů o ukončení krize a začátku ekonomického růstu. Podle provedeného šetření se v okrese Trutnov očekává růst především ve stavebnictví, které je ovlivněno hlavně sezónním vlivem počasí. Dalším faktorem ovlivňujícím trh práce v okrese Trutnov je jeho poloha v podhůří Krkonoš, která má příznivý vliv na rozvoj služeb souvisejících s turistickým ruchem a sportovními aktivitami. Podle průzkumu u zaměstnavatelů okresu lze očekávat mírný růst v elektrotechnice a zemědělství. Naopak mírný pokles ohlásili zaměstnavatelé v textilním průmyslu. Příznivý vliv na trh práce v okrese Trutnov by mohla mít již zmiňovaná dostavba dálnice D11 od Hradce Králové směrem do Polska. Kromě kvalitního dopravního spojení by vznikly nové pracovní příležitosti ve stavebnictví a dále ve službách souvisejících s provozem dálnice. Kromě toho by mohly v okrese díky dobré dopravní situaci vzniknout i další podnikatelské aktivity vzhledem k tomu, že by se zlepšilo spojení s vnitrozemím.

TABULKA 13: *Předpokládaný vývoj nezaměstnanosti v okrese Trutnov*

Očekávaný stav k	mírnější varianta			pesimističtější varianta		
	Počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	MN v % (*)	Počet evidovaných uchazečů celkem	z toho dosažitelní	MN v % (*)
30.6.2010	6 400	6 250	9,8	6 800	6 650	10,4
31.12.2010	6 700	6 550	10,2	7 200	7 050	11,0

(*) z dosažitelných uchazečů, k základně pro výpočet míry nezaměstnanosti pro 1.čtvrtletí 2010, tj. 64 097 osob

zdroj: autor, zpracováno ze statistik Úřadu práce v Trutnově

V mírnější variantě je předpokládán další růst počtu evidovaných uchazečů až na konečných 6 700 uchazečů o zaměstnání (z toho 6 550 dosažitelných) k 31.12.2010 a v pesimističtější variantě je předpokládán růst počtu evidovaných uchazečů až na konečných 7 200 uchazečů o zaměstnání (z toho 7 050 dosažitelných) k 31.12.2010. Míra nezaměstnanosti by v obou variantách měla překročit magickou hranici 10% a to 10,2% v mírnější a až 11% v pesimističtější variantě.

5 SHRNUTÍ SITUACE NA TRHU PRÁCE V OKRESE TRUTNOV

Předmětem mé bakalářské práce byla regionální analýza nezaměstnanosti okresu Trutnov, který dosahuje dlouhodobě nadprůměrných hodnot nejen v rámci Královéhradeckého kraje, ale i celé ČR.

Vývoj na místním trhu práce pokračoval v trendu, který začal již v závěru roku 2008. Kromě mírného snížení míry nezaměstnanosti v měsíci květnu 2009, míra nezaměstnanosti neustále rostla od 6,29% na konci roku 2008 přes 8,86 % v pololetí 2009 až na konečných 9,2 % na konci roku 2009.

Mezi **problémové oblasti** okresu patří dlouhodobě mikroregiony Žacléřsko (registrovaná míra nezaměstnanosti k 31.12.2009 13,77 %) a Radvanicko (10,77 %). Důsledkem bylo ukončení činnosti textilních podniků. Tento obor zaznamenal od roku 2007 velké změny. Nejdříve se zde projevil vliv dovozu levných produktů z asijských zemí a jejich prodej v České republice i v zemích Evropské unie, a potom světová finanční krize. To mělo za následek, že mnoho zaměstnavatelů muselo omezit výrobu a někteří dokonce ukončili svou činnost. Ti, kteří byli nuceni činnost ukončit, patřili k největším zaměstnavatelům v okrese. Dále pak za vysokou mírou nezaměstnanosti stojí ukončení těžby uhlí v obou regionech. To mělo za následek propuštění stovek zaměstnanců.

Nepříznivý vliv je patrný i z počtu hlášených **volných pracovních míst**. V období června roku 2008 bylo v databázi úřadu práce evidováno celkem 1528 volných pracovních míst. Od této doby počet hlášených volných pracovních míst neustále klesal až na konečných 406 míst na konci roku 2009.

Z analýzy vyplývá, že mezi **problémové skupiny uchazečů o zaměstnání**, které jsou ve větší míře zasaženy dlouhodobou nezaměstnaností a mají tendenci setrvávat několik let v evidenci UP v Trutnově, patří: osoby starší 50 let, osoby s nižším vzděláním, zdravotně postižené osoby a ženy pečující o dítě. U řady osob dochází ke kumulaci těchto charakteristik, což prakticky vede k jejich neuplatnitelnosti na trhu práce.

Přibližně polovinu všech nezaměstnaných okresu tvoří vyučené osoby až 46.21%. V rámci vzdělanostní struktury jsou dále nejvíce zastoupeny osoby se základním vzděláním. Tyto dvě skupiny tvoří dohromady až 73% uchazečů o zaměstnání, nejméně uchazečů je hlášeno ve skupině uchazečů s vyšším a vysokoškolským vzděláním. Specifikem Trutnovska je skupina rentistů.

Rentisté jsou z velké části bývalí horníci, kteří pobírají rentu ze zdravotních důvodů a mají povinnost byt evidováni na úřadu práce, přestože práci nehledají. Tuto skupinu tvoří téměř výhradně muži, ve věkových kategoriích 40-49 let a nad 50 let a mnozí z nich mají zdravotní omezení.

V pozadí nepříznivého vývoje zaměstnanosti okresu a tedy i nadprůměrné míry nezaměstnanosti stojí méně příznivé podmínky pro podnikání (lokalizace regionu, jeho napojení na hlavní dopravní trasy), úroveň zaměstnanosti působí také nízká úroveň mezd (81 % úrovně průměrné mzdy ČR). Při porovnání její výše s případnými náklady na dopravu do zaměstnání, ji považuje většina uchazečů za nedostačující a volí raději cestu sociálních dávek. Posledním nepříznivým faktorem je pak relativně pozdní výstavba průmyslových zón, jež by v době značného rozvoje podnikatelské aktivity mohly přilákat více investorů.

Nejúčinnějším nástrojem ÚP v Trutnově při snižování míry nezaměstnanosti je aktivní politika zaměstnanosti, především využití společensky účelných pracovních míst, veřejně prospěšných prací a rekvalifikací. Veřejně prospěšné práce jsou zaměřeny na nekvalifikované uchazeče o zaměstnání a společensky účelná pracovní místa na uchazeče vyučené a se střední odbornou školou nebo gymnáziem. Při aplikaci těchto nástrojů spolupracuje UP s obecnými a státními institucemi, a z tohoto důvodu se daří umísťovat větší množství dlouhodobě nezaměstnaných osob zpět do pracovního procesu. Díky těmto nástrojům se podařilo na přelomu během roku 2009 obsadit celkem 1 043 pracovních míst (v opačném případě by došlo k navýšení míry nezaměstnanosti Přibližně o 2 %).

Hlavní podíl na současné zaměstnanosti okresu činí průmysl – zejména elektrotechnický, strojírenský, výroba automobilů, stavební a výroba potravin.

5.1 Návrhy a doporučení řešení nezaměstnanosti v okrese

Úřad práce v Trutnově si dostatečně uvědomuje problém nezaměstnanosti a k jejímu řešení využívá různých nástrojů APZ. Jako nástroj, zaměřený na dlouhodobě evidované uchazeče, využívá nejčastěji tvorbu pracovních míst, zejména veřejně prospěšné práce a společensky účelná pracovní místa a motivační programy. Tyto nástroje však samy o sobě nezaměstnanost nevyřeší, je potřeba je kombinovat s ostatními. Protože většina hlavně dlouhodobě nezaměstnaných osob má problémy s nízkým vzděláním nebo kvalifikací, projevují velmi malý zájem o rekvalifikační programy. Mnoho dlouhodobě nezaměstnaných osob, a to zejména starší věkově skupiny, nevidí v rekvalifikaci smysl

nebo se bojí, že to nezvládnou. Při komplexním řešení nezaměstnanosti by bylo potřeba více spolupracovat s obecními a státními institucemi a s ústředními orgány státní správy, a také využívat možnosti evropských fondů.

Celkově politiku zaměstnanosti Úřadu práce v Trutnově hodnotím velmi pozitivně. Přesto bych doporučila stále zvyšovat rozsah nástrojů APZ, protože mají nezanedbatelné sociální efekty na nezaměstnané, zlepšovat cílenost opatření k ohroženým skupinám.

Velmi dobré by bylo prohloubení vzájemné spolupráce na základě propojení informačních systémů jednotlivých úřadů práce. Bylo by možné umístit absolventa školy nejen na území okresu či kraje, ale i na jiném místě v republice. Rovněž by bylo dobré zvýšit počet absolventských míst, i když víme, že absolventi škol nejsou příliš žádaní, mezi zaměstnavateli z důvodu nulové praxe. Navrhovala bych tedy zvýšení dotací na absolventská místa či zavedení povinných nejméně ročních praxí na vysokých školách, ale i na většině typů středních škol.

Podpora vzniku nových pracovních míst

V okrese Trutnov je na trhu práce, stále nedostačující počet volných pracovních míst. Počet uchazečů připadajících na jedno VPM je stále vysoký (14,9 uchazečů), jeden z nejvyšších v republice. Proto je potřeba podpořit vznik nových pracovních míst u stávajících podnikatelů např. formou finančních a investičních pobídek nebo daňových úlev. Tato podpora by měla být směřována hlavně k malému a střednímu podnikání v okrese.

Také by bylo vhodně podpořit uchazeče o zaměstnání, kteří se rozhodnout stát se osobou samostatně výdělečně činnou, a to např. poskytováním právního a finančního poradenství nebo pomoci s vedením účetnictví. Další vhodnou podporou, a to jak pro malé a střední podnikatele, tak pro OSVČ, by byly i výhodné úvěry nebo dotace poskytované ve spolupráci s vedením jednotlivých měst.

K rozvoji podnikání a vzniku nových pracovních míst by obecně vedla i reforma sociálního a zdravotního pojištění. V případě, že by se snížily odvody za zaměstnance, pracovní síla by se stala levnější a to by podnítilo tvorbu pracovních míst. Toto opatření by také eliminovalo zaměstnávání „na černo“, které je výhodné právě z důvodu vysokých odvodů za zaměstnance, také by bylo vhodně snížit administrativní zatížení podnikatelů a zvýšit rychlost a efektivnost jednotlivých státních institucí.

Podpora přílivu nových investorů do regionu

Příchod dalších investorů do regionu má několik nesporných výhod: vytvoření nových pracovních míst, pomůže oživit ekonomiku regionu a také dle mého názoru vyvolá růst mzdové úrovně. Toto by mohlo vést ke zvýšení aktivity a motivace obyvatelstva při hledání zaměstnání, neboť se zvýší rozdíl mezi mzdou a sociálními dávkami.

V posledních letech Trutnovský region přitahuje investory, kteří zakládají továrny v nově vytvořených průmyslových zónách, což pozitivně ovlivňuje zaměstnanost na Trutnovsku. Nově příchozí investoři vidí výhody Trutnovska zejména ve výhodné poloze v příhraničním regionu 2 států Polska a Německa, ve vysoké hustotě zalidnění, což zajišťuje dostatek pracovní síly. Hlavním tahounem pro zahraniční investory je také nejen vhodný průmyslový areál, ale také dostatek kvalifikované pracovní síly. Úřad práce v Trutnově by, proto mohl pomoci tak, že by přizpůsobil kvalifikaci dlouhodobě nezaměstnaných požadavkům zaměstnavatelů, a to především nabídnutím potřebných rekvalifikací v různých oblastech.

Příznivý vliv na trh práce v okrese Trutnov by mohla mít již zmiňovaná dostavba dálnice D11 od Hradce Králové směrem do Polska. Kromě kvalitního dopravního spojení by vznikly nové pracovní příležitosti ve stavebnictví a dále ve službách souvisejících s provozem dálnice. Kromě toho by mohly v okrese díky dobré dopravní situaci vzniknout i další podnikatelské aktivity vzhledem k tomu, že by se zlepšilo spojení s vnitrozemím.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo obecně popsat problematiku nezaměstnanosti, analyzovat stav nezaměstnanosti okresu Trutnov, identifikovat příčiny a navrhnout možná řešení.

V první části práce jsem obecně charakterizovala nezaměstnanost a základní pojmy s ní související, dále pak trh práce a státní politiku nezaměstnanosti. V další části následovala charakteristika okresu Trutnov, určila jsem jeho přírodní, geografické, demografické, sociální a ekonomické faktory, jeho silné a slabé stránky. V další části jsem popsala situaci na trhu práce v okrese Trutnov. Soustřeďuji se zde nejprve na analýzu zaměstnanosti, popisují situaci u největších zaměstnavatelů v okrese a strukturu volných pracovních míst (VPM). Dále pak analyzuji vývoj nezaměstnanosti a to podle věkových skupin, kvalifikace a délky evidence. Součástí je i rozbor dlouhodobé nezaměstnanosti a nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech. Dále analyzuji ohrožené skupiny obyvatelstva a nástroje, které Úřad práce v Trutnově využívá pro podporu jejich zaměstnanosti, provedla jsem také prognózu vývoje trhu práce v okrese Trutnov v dalším období. V poslední části pak shrnuji své poznatky, komentuji provázanost ekonomické situace v okrese a nezaměstnanosti, hodnotím uplatňovanou APZ na úřadů práce a navrhuji opatření, která by mohla vést ke snížení míry nezaměstnanosti.

Z posouzení vývoje situace na trhu práce v Trutnově vyplynulo několik závěrů. Jak již bylo řečeno, tak studované území je velice různorodé, což se projevilo i na situaci na trhu práce. Trutnovský okres měl po celé sledované období 2008 – 2009 vyšší míru registrované nezaměstnanosti než ostatní okresy v Královéhradeckém kraji a pohyboval se nad celorepublikovým průměrem.

V Trutnovském okrese lze zřetelně pozorovat jeho orientaci na služby, podíl pracujících v terciálním sektoru na Trutnovsku je znatelně vysoký až 54% za to v podílu zaměstnaných v zemědělství, pouhých 17%, má Trutnovský okres velké rezervy. Což je způsobeno vysoce členitým terénem a výškovými rozdíly okresu a v důsledku toho i zhoršenými půdními podmínkami. Na druhé straně právě geografická poloha okresu v podhůří Krkonoš řadí Trutnovsko k nejvyhledávanějším turistickým oblastem ČR a tím vysoké zaměstnanosti v terciálním sektoru.

Slabší regiony z hlediska pracovních příležitostí a vyšší míry nezaměstnanosti se vyskytují především v severní části Trutnovského okresu, a to především u hranic

s Polskem a jsou to Radvanicko s mírou nezaměstnanosti 10,71% na konci roku 2009 a Žacléřsko ve stejném období s mírou nezaměstnanosti až 13,77%. Rozhodující pro nedostatečný ekonomický vývoj v posledních letech v těchto dvou regionech byl útlum hornictví a textilního průmyslu. Nejpriznivěji se vyvíjela situace na trhu práce v regionu Vrchlabsko a to díky výrobci automobilů ŠKODA AUTO, a.s., na kterého navazují další výrobci, a proto se zaměstnanost daří udržet na vysoké úrovni.

Analýza nezaměstnanosti dále prokázala rapidní nárůst počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo a to z 4,9% v roce 2008 až na 14,9% ve stejném období v roce 2009. Velký podíl na tom to jevu měla ekonomická krize, v souvislosti s ní oznámilo 14 zaměstnavatelů hromadné propuštění. Největší útlum nastal v textilním odvětví, z mnoha početných firem v tomto odvětví dnes zůstali poze JUTA, a.s, a MILETA, a.s.

Jako nejproblémovější skupinou uchazečů se v okrese jeví osoby se základním vzděláním a vyučené, stejně tak uchazeči nad 50 let a osoby se zdravotním postižením. Pro všechny tyto skupiny realizuje Úřad práce rekvalifikační kurzy, veřejně prospěšné práce, které se jeví jako nejučinnější nástroje APZ v okrese Trutnov.

Na závěr jsem se pokusila naznačit další možný vývoj na trhu práce do konce roku 2010 a navrhla opatření na zlepšení dosavadní situace. Když se zaměřím na vývoj na trhu práce v Trutnově začátkem roku 2010, řekla bych, že se míra nezaměstnanosti bude ještě zvyšovat a nedojde k výraznému vzniku volných pracovních míst. Předpokládám, že dojde ke zvýšení míry dlouhodobé nezaměstnanosti a také k nárůstu průměrné doby nezaměstnaných. Rizikové skupiny na trhu práce se v této době stali ještě více ohroženou skupinou, než byly doposud. Také bych viděla zvýšení počtu absolventů jako uchazečů o zaměstnání v září 2010. V mírnější variantě je předpokládán další růst počtu evidovaných uchazečů až na konečných 6 700 uchazečů o zaměstnání (z toho 6 550 dosažitelných) k 31.12.2010 a v pesimističtější variantě je předpokládán růst počtu evidovaných uchazečů až na konečných 7 200 uchazečů o zaměstnání (z toho 7 050 dosažitelných) k 31.12.2010. Míra nezaměstnanosti by v obou variantách měla překročit magickou hranici 10% a to 10,2% v mírnější a až 11% v pesimističtější variantě.

Nástrojem ke zlepšení situace na trhu práce může být provádění aktivní politiky zaměstnanosti. Velmi dobré by bylo prohloubení vzájemné spolupráce na základě propojení informačních systémů jednotlivých úřadů práce. Bylo by možné umístit absolventa školy nejen na území okresu či kraje, ale i na jiném místě v republice a bylo by též dobré celkové zvýšení počtu absolventských míst. Dále navrhuji podpořit vznik nových

pracovních míst hlavně u stávajících podnikatelů, ale také příliv investorů do regionu. Nový investoři by mohli mít velký vliv na vytvořit nejen nové pracovní místa, ale pomohli by oživit ekonomiku regionu a což by dle mého názoru mohlo vyvolat růst mzdové úrovně a dále vést ke zvýšení aktivity a motivace obyvatelstva při hledání zaměstnání, neboť se zvýší rozdíl mezi mzdou a sociálními dávkami.

Na základě výše uvedených skutečností mohu konstatovat, že cíl mé bakalářské práce byl splněn.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. BROŽOVÁ, D. *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. 1. vyd. Praha: VŠE 2006. 107 s. ISBN 80-245-1120-7.
2. BROŽOVÁ, D. *Společenské souvislosti na trhu práce*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 140 s. ISBN 80-86429-16-4.
3. BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1.vyd. Praha: Grada, 2002. ISBN 80-247-9006-8.
4. HEDIA, V., MUSIL, P.: *Praktikum makroekonomie*. 1. vyd Plzeň, Vydavatelství Aleš Čeněk, 2009. 303 s. ISBN: 978-80-7380-158-8.
5. HOLMAN, Robert. *Makroekonomie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2004. 424s. ISBN 80-7179-764-2.
6. HOŘEJŠÍ, B. a kol. *Mikroekonomie*. 4. vyd. Praha: Management press, 2008. 574s . ISBN 978-80-7261-150-8, strana 412.
7. JÍROVA, H.: *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1999. 95 s. ISBN 80-7079-635-9.
8. KÁRNÍK, Zdeněk. *České země v éře První republiky (1918-1938). Díl druhý. Československo a české země v krizi a v ohrožení (1930-1935)*. Praha : Libri 2002. 577 s. ISBN 80-7277-027-6.
9. KAUFMAN, B. E., HOTCHKISS, J. L.: *The Economics of Labour Market*. 2003. Thomson Learning, 6. Vydání. 765 s. ISBN: 0-324-18333-X.
10. KLÍMA, J. *Makroekonomie*. Praha: Alfa Publishing, 2006. ISBN 80-86851-27-3.
11. MACH, Miloš. *Makroekonomie II pro magisterská (inženýrská) studium, 1. a 2. část*. 3.vyd. Slaný: MELANDRIUM, 2001. 367s. ISBN 80-86175-18-9.
12. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. 3.vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. ISBN 80-86429-08-3.
13. MLČOCH, J. *Malá ekonomická encyklopedie*. 3. doplněné vyd. Praha: Linde 1997 ISBN 80-7201-055-7.
14. SAMUELSON, P. A. a NORDHAUS, W. D.: *Ekonomie*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Svoboda, 1991. 1011 s. ISBN 80-205-0192-4.
15. SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D.: *Ekonomie*. 13. vyd. Praha, Svoboda 1995.1011 stran. ISBN 80-205-0494-X.

16. ŠIMEK, M.. *Trh práce*. 1.vyd. Ostrava: Vysoká škola podnikání, a.s., 2005. 75 s. ISBN 80-86764-26-5.
17. URBAN, J. *Teorie národního hospodářství* 2.vyd. Praha: ASPI, a. s. , 2006. 516 s. ISBN 80-7357-188-9.
18. WINKLER, Jiří ; WILDMANNOVÁ, Mirka. *Evropská unie, Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. 1.vydání. Praha: Vydavatelství a nakladatelství Computer Press, 1999. 143 s. ISBN 80-7226-195-9.

Internetové zdroje

1. *Nezaměstnanost* [on-line], [cit.2010-03-26]. Dostupný na URL: <http://www.ecorp.euweb.cz/Nezamestnanost.html> >.
2. *Ekonomické a sociální dopady nezaměstnanosti*. [on-line], [cit.2010-03-28]. Dostupný na URL: < http://m.usporim.webnode.cz/products/ekonomicke-a-socialni-dopady-nezamestnanosti/productscbm_317443/6/ >.
3. *Statistiky nezaměstnanosti*. [on-line], [cit.2010-03-31]. Dostupný na URL: < <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/mes>>.
4. *Vývoj počtu ekonomicky neaktivních obyvatel ČR v letech 2006 až 2009* [on-line], [cit.2010-04-02]. Dostupný na URL:<<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/ainformace/76C0003883D5>>.
5. *MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU* [on-line], [cit.2010-03-26]. Dostupný na URL:< www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf >.
6. *V únoru další vzestup nezaměstnanosti*. [on-line], [cit.2010-03-31]. Dostupný na URL: < <http://www.spcr.cz/statistika/nezamestnanost.htm> >.
7. *Nezaměstnanost*. [on-line], [cit.2009-02-01]. Dostupný na URL:<<http://www.euroekonom.cz/ekonomie-clanky.php?type=lekce10>>.
8. *Strukturální nezaměstnanost*. [on-line], [cit.2009-02-01]. Dostupný na URL: < <http://business.center.cz/business/pojmy/p1658-strukturalni-nezamestnanost.aspx>>.
9. Český statistický úřad – Trutnov [online].2010. Dostupný z WWW: <<http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/home>>.
10. *Poptávka práce* [cit 2010-04-14]. Dostupné z <http://munio.cz/weblog/img/poptavka_prace.jpg>.
11. MUSIL, P., *Přednášky Mikroekonomie II., Dokonalá konkurence trh práce*. 2007. [cit 2009-02-14]. Dostupné z <<http://pmusil.czechian.net/mikroekonomie2.htm>>.

12. *Aktivní politika zaměstnanosti* [on-line], [cit.2010-04-20]. Dostupný na URL: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/akt_pol_zam>.
13. *Ministerstvo práce a sociálních věcí. Praha. Integrovaný portál MPSV. Tiskové zprávy MPSV.* [on-line], [cit.2009-02-23]. Dostupné na www: <<http://www.mpsv.cz/cs/32>>.
14. *Lidí bez práce je méně. Míra nezaměstnanosti se v březnu snížila na 9,7..* [on-line], [cit.2009-02-01]. Dostupný na URL:<<http://kariera.ihned.cz/c1-42366590-lidi-bez-prace-je-mene-mira-nezamestnanosti-se-v-breznu-snizila-na-9-7>>.

Další zdroje

1. *Zákon č. 345/2004 Sb o zaměstnanosti*
2. *Statistická ročenka trhu práce v ČR v roce 2006*

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

APZ	Aktivní politika zaměstnanosti
BV	Bez vzdělání
ČR	Česká Republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	Ekonomicko aktivní obyvatelstvo
EU	Evropská unie
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
KZAM	Klasifikace zaměstnání
MN	Míra nezaměstnanosti
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NSV	Nižší střední vzdělání
NUTS	Nomenclature Unit of Territorial Statistic
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSSZ	Okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
RMN	Relativní míra nezaměstnanosti
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SOV	Střední odborné vzdělání
ÚP	Úřad práce
ÚSO	Úplné střední odborné vzdělání
ÚSV	Úplné střední vzdělání s maturitou
VOV	Vyšší odborné vzdělání
VPM	Volné pracovní místo
VYV	Vysokoškolské vzdělání
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil
ZV	Základní vzdělání

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 1: <i>MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESECH ČR K 28.ÚNORU 2010</i>	19
OBRÁZEK 2: <i>GEOGRAFICKÉ ZOBRAZENÍ OKRESU TRUTNOV</i>	37
OBRÁZEK 3: <i>VÝZNAMNÉ OBCE OKRESU TRUTNOV</i>	39

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1: <i>VÝVOJ POPULACE ČR PODLE EKONOMICKÉHO POSTAVENÍ 2006-2009</i>	15
TABULKA 2: <i>REGISTROVANÁ MÍRA NEZAMĚTNANOSTI V % V JEDNOTLIVÝCH OKRESECH KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE</i>	36
TABULKA 3: <i>VÝVOJ POČTU TRVALE BYDLÍCÍCH OBYVATEL V OKRESE TRUTNOV</i>	38
TABULKA 4: <i>VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNAVATELŮ V OKRESE TRUTNOV</i>	42
TABULKA 5: <i>VÝVOJ POČTU ZAMĚSTNANCŮ A OSVČ V OKRESE TRUTNOV</i>	43
TABULKA 6: <i>VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI V OKRESE TRUTNOV</i>	44
TABULKA 7: <i>POČET UCHAZEČŮ NA JEDNO PRACOVNÍ MÍSTO V OKRESE TRUTNOV</i>	47
TABULKA 8: <i>VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA HLÁŠENÝCH VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V OKRESE TRUTNOV</i>	50
TABULKA 9: <i>STAV A VÝVOJ CELKOVÉ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE TRUTNOV A ČR</i>	52
TABULKA 10: <i>VĚKOVÁ STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ V OKRESE TRUTNOV</i>	55
TABULKA 11: <i>VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ V OKRESE TRUTNOV 08/09</i>	57
TABULKA 12: <i>VÝDAJE NA CELKOVOU POLITIKU ZAMĚSTNANOSTI V OKRESE TRUTNOV</i>	72
TABULKA 13: <i>PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE TRUTNOV</i>	74

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1: MAGICKÝ ČTYŘÚHELNÍK ZA ROK 2006	13
GRAF 2: KŘIVKA NABÍDKY PRÁCE	22
GRAF 3: POPTÁVKA PO PRÁCI	25
GRAF 4: MÍRA REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI V % V OBDOBÍ 1997-2010 V ČR	32
GRAF 5: HDP A MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH V ČR ZA ROK 2009 V %	34
GRAF 6: MÍRA REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI A ČR	35
GRAF 7: VÝVOJ MÍRY REGISTROVANÉ NEZAMĚSTNANOSTI V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI	36
GRAF 8: ČLENĚNÍ PODNIKŮ PODLE ODVĚTVOVÉ ČINNOSTI	40
GRAF 9: POČET UCHAZEČŮ V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH ROKU 2008 A 2009	49
GRAF 10: VÝVOJ POČTU VOLNÝCH PRACOVNÍCH MÍST V OKRESE TRUTNOV V ROCE 2009	49
GRAF 11: VOLNÁ PRACOVNÍ MÍSTA V OKRESE TRUTNOV PODLE POŽADAVKŮ NA VZDĚLÁNÍ	51
GRAF 12: VÝVOJ CELKOVÉ MÍRY NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE TRUTNOV A ČR	52
GRAF 13: POČET UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ PODLE POHLAVÍ V OKRESE TRUTNOV V OBDOBÍ 08/09	53
GRAF 14: POČET PROPUŠTĚNÝCH ZAMĚSTNANCŮ VE VYBRANÝCH PODNICÍCH V ROCE 2009	54
GRAF 15: VÝVOJ VĚKOVÉ STRUKTURY UCHAZEČŮ V OBDOBÍ 2008-2009	56
GRAF 16: VZDĚLANOSTNÍ STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ V ROCE 2008-2009	56
GRAF 17: VÝVOJ POČTU UCHAZEČŮ DLE DÉLKY EVIDENCE ZA ROK 2008-2009	59
GRAF 18: STRUKTURA CIZINCŮ PODLE NEJVÍCE ZASTOUPENÝCH ZEMÍ.	62
GRAF 19: REGISTROVANÝ POČET CIZINCŮ V PRACOVNÍM POMĚRU V OKRESE TRUTNOV 08/09	62
GRAF 20: MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI V JEDNOTLIVÝCH MIKROREGIONECH OKRESU TRUTNOV V LETECH 2008-2009 V %	63
GRAF 21: PROJEKTY FINANCOVANÉ V ROCE 2008 Z ESF A ZAPSANÝ POČET UCHAZEČŮ	67
GRAF 22 : MUŽI A ŽENY ZAPSANÍ DO REKVALIFIKAČNÍCH KURZŮ V LETECH 2008 A 2009	67
GRAF 23: STRUKTURA ZAŘAZENÝCH UCHAZEČŮ DO REKVALIFIKAČNÍCH KURZŮ	68
GRAF 24 : FORMY PORADENSKÉ ČINNOSTI PODLE VYUŽITÍ UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ	69
GRAF 25: PROCENTNÍ PODÍL VÝDAJŮ NA JEDNOTLIVÉ NÁSTROJE APZ V OKRESE V ROCE 2009	70
GRAF 26: PROCENTNÍ PODÍL VÝDAJŮ NA JEDNOTLIVÉ NÁSTROJE APZ V OKRESE V ROCE 2008	71
GRAF 27: STRUKTURA UCHAZEČŮ O ZAMĚSTNÁNÍ ZAŘAZENÁ DO APZ V % V LETECH 2008-2009	71
GRAF 28: VÝDAJE NA CELKOVOU POLITIKU ZAMĚSTNANOSTI V OKRESE TRUTNOV 08-09 V%	72